

DE QUINA MANERA CONTEMPLA LA FACTORIA DISNEY LA INCLUSIÓ A LES SEVES PEL·LÍCULES I COM AQUESTES SÓN PERCEBUES PER A DIFERENTS GENERACIONS.

Treball Final de Grau en Mestra d'Educació Infantil
Menció Educació Inclusiva i Atenció a la Diversitat

Abril ARANYÓ PANDURO

4t curs

Tutora: Anna M. Pujol Costa

Grau en Mestra d'Educació Infantil

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya

Vic, maig 2021

"If you have a dream and you believe in it,
you run the risk of it becoming a reality".

- Walt Elias Disney

Agraïments

A l'Anna Pujol Costa, tutora del Treball de Fi de Grau (TFG), per la seva implicació, el seu suport i les orientacions que m'ha donat durant tot aquest procés d'investigació.

A totes aquelles persones que han dedicat uns minuts per participar i col·laborar en la realització dels qüestionaris i les entrevistes, sense elles no podria haver desenvolupat aquesta recerca.

A les meves companyes d'universitat, per l'ajuda i l'acompanyament durant els quatre anys del grau de mestres.

I sobretot, a la meva família i en Sergio, per escoltar-me, estar al meu costat i donar-me ànims en aquesta etapa. Tots ells han fet que mai perdés la motivació i la il·lusió per seguir endavant.

RESUM:

L'objectiu principal d'aquest treball és analitzar si les pel·lícules més exitoses de la factoria Disney contempnen la inclusió, i com aquestes són percebudes per diferents generacions. S'han escollit quatre col·lectius de diverses edats: Infants entre sis i dotze anys, joves fins a trenta anys, adults entre quaranta i seixanta anys i finalment, adults entre seixanta i setanta anys.

Aquest estudi exploratori s'ha pogut realitzar mitjançant l'anàlisi de documents audiovisuals i la fonamentació teòrica de diversos autors, els quals han permès conèixer en profunditat la temàtica en qüestió. Alhora, s'ha comptat amb diversos participants per realitzar les entrevistes i qüestionaris per extreure unes dades emmarcades en diversos contextos. Els resultats de la recerca assenyalen que les pel·lícules Disney han contemplat una progressió i cada vegada es consideren més inclusives. No obstant això, cal reforçar el concepte d'inclusió perquè encara no està totalment integrat a la societat.

Paraules clau: Disney, inclusió, pel·lícules, desigualtats, educació.

ABSTRACT:

The main objective of this study is to analyze whether the most successful films of the Disney factory take inclusion into account, and how they are perceived by different generations. Four different age groups have been selected: children between six and twelve years old, young people up to thirty years old, adults between forty and sixty years old, and finally, adults between sixty and seventy years old.

This exploratory study has been carried out through the analysis of audiovisual documents and the theoretical background of several authors, which have allowed us to know in depth the subject in question. At the same time, different participants have taken part in the interviews and questionnaires to obtain results framed in different contexts. The results of the research show that Disney movies have seen a progression and are increasingly considered more inclusive. Nevertheless, the concept of inclusion needs to be reinforced because it is not yet fully integrated into society.

Key words: Disney, inclusion, films, inequalities, education.

Índex de continguts

0. RESUM	4
1. INTRODUCCIÓ	7
2. MARC TEÒRIC	9
2.1 Què entenem per inclusió	9
2.2 Indicadors d'inclusió	11
2.3 Història de Walter Elias Disney i origen de Walt Disney Studio	12
2.4 La transmissió de valors en les pel·lícules Disney	16
2.5 Característiques dels personatges Disney	17
2.5.1 Descripció, categories i rol dels personatges	17
2.5.2 Arquetips i simbologia	20
2.5.3 Estereotips dels personatges	23
2.5.4 Les desigualtats personals	24
2.5.5 Les desigualtats de gènere	25
2.5.6 Les desigualtats socials i ètniques	26
3. MARC PRÀCTIC	27
3.1 Metodologia	27
3.2 Pregunta de recerca	28
3.3 Paradigma	28
3.4 Instruments de recollida de dades	29
3.4.1 L'entrevista	29
3.4.2 El qüestionari	32
3.4.3 Anàlisi de documents	34
3.5 Aspectes ètics	35
3.6 Cronograma	36
3.7 Mostra	36

4. ANÀLISI I DISCUSSIÓ	37
4.1 Blancaneus i els Set Nans (<i>Snow White and the seven dwarfs</i>)	39
4.2 La Cenicienta (<i>Cinderella</i>)	40
4.3 El Rei Lleó (<i>The Lion King</i>)	40
4.4 La Bella i la Bèstia (<i>Beauty and the Beast</i>)	41
4.5 Resultats obtinguts a les entrevistes	42
4.6 Resultats obtinguts als qüestionaris	44
5. CONCLUSIONS	52
5.1 Resposta a la pregunta de recerca	52
5.2 Grau d'assoliment dels objectius	53
5.3 Limitacions de la recerca	55
5.4 Perspectives de futur en la línia de la investigació	56
6. BIBLIOGRAFIA	57
7. ANNEXOS	61
Annex 1. Entrevista 1	61
Annex 2. Entrevista 2	65
Annex 3. Entrevista 3	69
Annex 4. Entrevista 4	73

1. INTRODUCCIÓ

El treball que es presenta a continuació és el TFG de Mestra en Educació Infantil a la Facultat de Traducció, Educació i Ciències Humanes de la UVic-UCC. Aquest es basa en un estudi exploratori.

Des de fa segles, les pel·lícules produïdes per Walt Disney Studios han estat molt exitoses. Totes aquestes són històries que presenten personatges en diversos àmbits quotidians, amb l'objectiu d'entretenir i ensenyar quelcom a l'espectador. Aquest estudi pretén analitzar diversos documents audiovisuals per observar si aquestes pel·lícules tenen present la inclusió, i per tant, elements inclusius com ara la discapacitat, les desigualtats de gènere, les discriminacions culturals, socials o d'ètnia... que hi havia i segueix havent-hi a la nostra societat, i com aquestes pel·lícules són percebudes per diferents generacions. Les generacions s'han escollit enfocades a diverses edats per obtenir respostes àmplies i diversificades. Aquestes quatre són: Infants entre sis i dotze anys, joves fins a trenta anys, adults entre quaranta i seixanta anys i finalment, adults entre seixanta i setanta anys. La motivació per realitzar aquesta investigació és causada per la curiositat de descobrir si les pel·lícules Disney que s'han convertit en un èxit contemplen la inclusió. Alhora, com a futura mestra d'educació inclusiva, considero fonamental observar l'entorn amb una mirada crítica i reflexiva per tal de replantejar-se aquells aspectes que s'haurien de canviar o millorar amb relació a la inclusió.

L'estructura del treball consta de quatre blocs. En el primer bloc, es presenta el marc teòric on s'exposa tot un recull d'informació expressada per diferents experts que defineixen el significat de la inclusió i tots els elements que la componen, es presenta breument la història de Walt Disney Studio i les característiques principals dels personatges apareguts a les pel·lícules Disney. El segon bloc, es tracta del marc pràctic en el qual es descriu la metodologia que s'ha usat, juntament amb el paradigma, els instruments de recollida de dades, la mostra dels participants i el cronograma que s'ha seguit durant aquest període d'investigació. En el tercer bloc, es duu a terme l'anàlisi i discussió del treball. Aquest es basa a observar i analitzar diversos documents audiovisuals, en aquest cas les pel·lícules escollides, juntament

a les entrevistes i els qüestionaris realitzats als diferents participants. Aquest bloc ha sigut el que ha permès conèixer en profunditat els objectius i la pregunta de recerca plantejada a l'inici de la investigació. El quart bloc presenta les conclusions que s'han extret un cop finalitzada la recerca, alhora pretén donar resposta a la pregunta de recerca, expressar el grau d'assoliment dels objectius, reflexionar sobre les limitacions aparegudes durant el procés i mostrar algunes expectatives de futur amb relació a l'àmbit treballat i desenvolupat des d'una perspectiva docent afegint les propostes de millora. Finalment, a la part final del treball hi consta tota la bibliografia utilitzada i els annexos on hi ha incloses les transcripcions de les quatre entrevistes.

Els objectius plantejats en aquesta recerca són:

1. Analitzar i descriure els elements que compleixen amb la inclusió.
2. Observar si aquests elements són presents a les pel·lícules visualitzades
3. Conèixer i interpretar com perceben diferents generacions les pel·lícules Disney amb relació a la inclusió

2. MARC TEÒRIC

La fonamentació teòrica d'aquest treball està dividida en cinc grans blocs: la inclusió, els indicadors d'inclusió, la història de Walter Elias Disney i l'origen de *Walt Disney Studio*, la transmissió de valors de les pel·lícules Disney, i per últim les característiques principals dels personatges Disney. El primer bloc, doncs, té la intenció de fer un recull de definicions i conceptualitzacions per descriure què és la inclusió per diversos autors. El segon bloc té una estreta relació amb el primer, ja que pretén descriure quins són els indicadors d'inclusió i les diferents dimensions basades en l'índex d'inclusió de Booth i Ainscow (2000). En el tercer bloc, es descriu la història i biografia de Walt Elias Disney per tal de contextualitzar el treball i conèixer en profunditat l'origen de *Walt Disney Studio*, alhora, es presenta tota l'evolució que va fer l'autor en la creació de les seves pel·lícules. El quart bloc presenta alguns dels valors que les pel·lícules Disney han transmès durant anys i com aquests han estat percebuts. Per últim, el cinquè bloc recull les característiques principals dels personatges, on es coneixeran en profunditat com són els personatges, quines categories i rols contemplan, quins arquetips apareixen i quina és la seva simbologia, els estereotips que hi ha en els personatges, i finalment aspectes com la discapacitat, el sexisme i el racisme que s'observa en diversos personatges.

2.1 Què entenem per inclusió

Actualment molts països es caracteritzen per tenir societats desintegrades i fragmentades a causa de la persistència de les desigualtats econòmiques, ètniques, de sexe i gènere entre d'altres. Aquestes desigualtats generen altes taxes d'exclusió i fragmentació de la població. Aquesta exclusió l'observem sovint als centres educatius on l'oferta curricular, la gestió escolar, les expectatives dels mestres, les estratègies d'aprenentatge i les metodologies emprades a l'aula, es converteixen en factors facilitadors o que dificulten el desenvolupament i aprenentatge dels alumnes i la seva participació en el procés educatiu. El mateix alumne i el seu procés d'aprenentatge, es poden veure afectats depenent de com s'abordin les diferències i dificultats presentades. Doncs, observem que mitjançant l'ús de l'educació inclusiva,

els centres educatius i altres institucions, poden evitar o agreujar les dificultats i les seves conseqüències. Aquesta té un paper fonamental a l'hora d'evitar diferències de qualsevol mena per tal que no es converteixin en desigualtats. Booth s'ha convertit en un dels grans referents en l'educació inclusiva, dedicant més de trenta anys a investigar sobre la inclusió i exclusió i els seus efectes en conseqüència. Ha escrit diversos articles i llibres sobre el tema en qüestió amb la companyia de Mel Ainscow. Ambdós especialment coneguts mundialment com a autors de *l'Index for Inclusion: developing learning and participation in schools*, sent aquesta la principal guia per la implementació del model inclusiu. A l'índex, els autors Tony Booth i Mel Ainscow (2000) afirmen que s'entén la inclusió com un procés de desenvolupament que no té fi, ja que en aquest sempre poden sorgir barreres que limiten l'aprenentatge i la participació, o que exclouen i discriminen. La inclusió no només té relació amb l'accés i l'acceptació de totes les persones, sinó amb eliminar o minimitzar les barreres que limiten l'aprenentatge, la participació i que generen desigualtats.

Enfocant la inclusió a l'àmbit educatiu trobem altres autors com Pérez, Llanos i Martínez (2006) que defineixen l'escola inclusiva com aquella en la qual els alumnes poden aprendre junts, aquella que no exclou a ningú perquè no hi ha diferents categories, només hi ha una sola categoria d'alumnes sense cap mena d'adjectius, perquè hi ha alumnes simplement amb les mateixes característiques i necessitats. La diversitat, doncs, és un fet natural, és la normalitat. De la mateixa manera, l'autor Armstrong (2011) coincideix en aquest pensament que la inclusió ha de garantir el dret d'educació a tothom, considerant per tant, que es basa en un sistema d'educació que reconeix el dret de tots els nens i nenes i joves a compartir un entorn educatiu comú, en el que tots siguin valorats per igual, amb independència de les diferències percebudes respecte a la capacitat, el sexe, la classe social, l'ètnia o l'estil d'aprenentatge.

Per donar resposta als grups exclosos i marginats, cal proporcionar una educació de qualitat per a totes les persones compresa en entendre les necessitats particulars, donant lloc a la construcció de pràctiques basades en la igualtat, cooperació i comunitat. És per això que institucions com la UNESCO, fomenta els sistemes educatius inclusius col·laborant amb governs per la lluita contra l'exclusió i les

desigualtats en l'àmbit educatiu, prestant força atenció als infants amb discapacitats i la població infantil no escolaritzada. La UNESCO (2006) comprèn la inclusió com:

Un procés per abordar i respondre a la diversitat de necessitats de tots els alumnes a través de pràctiques inclusives en l'aprenentatge, les cultures i les comunitats i reduir l'exclusió dins l'educació. Aquest procés implica canvis i modificacions en el contingut, els enfocaments, les estructures i les estratègies, amb una visió comú que cobreix a tots els nens el marge apropiat d'edat i una convicció que és responsabilitat del sistema ordinari educar a tots els nens.

2.2 Indicadors d'inclusió

En aquest apartat es presenten les dimensions i els indicadors d'inclusió basats en l'índex per a la inclusió (Booth i Ainscow 2000). Aquest índex es tracta d'una guia per analitzar si els centres educatius, o altres institucions educatives, compleixen amb les característiques de l'educació inclusiva. Per la millor comprensió de les dimensions i els indicadors s'adjunten dues taules a continuació:

Dimensions	Objectius
A- Crear cultures inclusives.	Comprovar si es genera una cultura i un context escolar que recolza als infants, famílies, docents, i altres membres de la comunitat educativa.
B- Generar polítiques educatives.	Identificar si l'escola s'organitza de manera inclusiva i si les decisions es basen amb els valors inclusius
C- Desenvolupar pràctiques inclusives.	Analitzar si les pràctiques del centre s'apliquen de manera consensuada per la comunitat educativa.

Taula 1: Tipus de dimensions. Font: elaboració pròpia a partir de l'índex per a la inclusió d'Ainscow i Booth (2000).

Dimensió	Categories	Definició
A- Crear cultures inclusives	Comunitat	Una comunitat en que tots els individus se sentin representats i valorats.
	Valors	La comunitat educativa comparteix uns valors inclusius. Alguns d'aquests valors poden ser: expectatives altes i positives per a tothom, valor comunitari,

		consideració i participació de les famílies...
B- Generar polítiques inclusives	Escola per a tothom	L'escola ha de ser acollidora per a tot l'alumnat
	Suports	Donar suports ajustats a la diversitat de l'alumnat.
C- Desenvolupar pràctiques inclusives	Aprenentatges	Seguir els valors inclusius a través dels principis pedagògics. Es tenen en compte les 3 "p" de la inclusió: participació, progrés i presència.
	Recursos	L'equip docent fa ús dels recursos que disposa per a l'aprenentatge i participació dels infants. Es fa ús del material adequat adaptat a les necessitats, i s'utilitzen diferents llenguatges per comunicar-se amb l'infant.

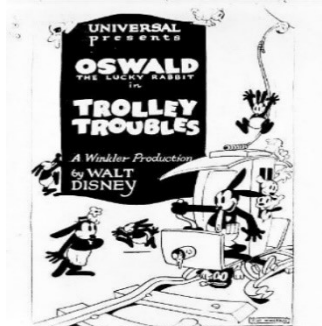
Taula 2: Categories. Font: elaboració pròpia a partir de l'índex per a la inclusió d'Ainscow i Booth (2000)

2.3 Història de Walter Elias Disney i origen de Walt Disney Studio

La següent informació sobre la història de Walt Disney i la seva biografia, ha sigut extreta a partir de la pel·lícula *Walt before Mickey* (2015) emès per Netflix, i del documental "Érase una vez Walt Disney" emès per la Televisió Espanyola.

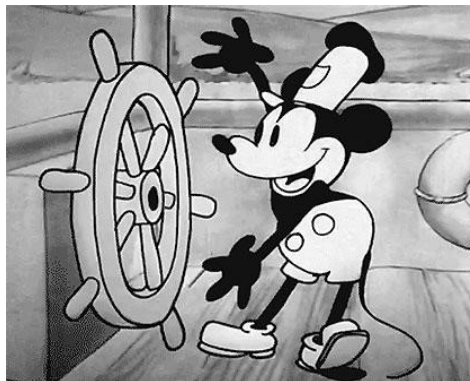
Walter Elias Disney va ser un empresari, animador, guionista, actor, productor de cinema, i pioner en la indústria de l'animació estatunidenca, gràcies a la introducció de nombroses novetats en la producció de dibuixos animats. Actualment ostenta el rècord de persona amb més premis Óscar, amb vint-i-dues estàtues i cinquanta-nou nominacions, entre molts altres reconeixements. Walt Disney va néixer a Chicago el 1901 i molt aviat va mostrar interès i dedicació al dibuix, és per aquest motiu que va assistir a classes d'art quan era nen i els divuit anys, va començar a treballar d'il·lustrador comercial. Més tard, es va traslladar a Califòrnia fondant Disney Brothers Studio amb el seu germà Roy. L'estudi anava cada vegada millor i el 1926 els germans Disney, van haver de canviar-se d'oficina, ja que cada vegada comptaven amb més treballadors. Va ser en aquell moment que el nom de la companyia va passar a dir-se *Walt Disney Studio*. Aquell èxit es va deure a la producció de la sèrie *Oswald the lucky rabbit*. No obstant això, Disney es va veure afectat perquè el seu principal client es va quedar amb els drets i els hi va prohibir els següents curtsmetratges. Molts dels creatius

i dibuixants de Walt Disney Studio van marxar cap a la seva competència. Malgrat les dificultats, Disney no es va rendir i va seguir pensant com crear nous personatges.

Poster for Oswald the Lucky Rabbit cartoon "Trolley Troubles" (1927)

Poc temps després va crear el reconegut personatge animat "Mickey Mouse". La seva primera aparició va ser el 15 de maig de 1928, en el curtmetratge mut *Plane Crazy*, i el fantàstic imitador de veus i accents, va aconseguir que el ratolí i la seva parella Minnie, cobressin vida i parlessin amb la seva pròpia veu per tal d'abaratir els costos. Quan Disney buscava distribuïdor per les seves pel·lícules produïdes amb Mickey com a protagonista, es va projectar el primer film del cinema sonor. Aquest fet va causar que Disney anés al capdavant de tots els altres productors, incorporant el so a una tercera pel·lícula de Mickey anomenada "Willie en el vaixell de vapor" (1928). La pel·lícula, estrenada el 18 de novembre de 1928 a Nova York, va obtenir un ampli èxit de públic i crítica.

Fotograma de Willie al vaixell de vapor (1928)

Després de l'aparició de Willie al vaixell de vapor, va crear la sèrie de dibuixos "Simfonies ximples" (*Silly Symphonies* 1929 a 1939). Dins d'aquesta sèrie, va estrenar

el seu primer curt a color el 1932, *Flowers and trees*, amb el que va guanyar l'Oscar al millor curtmetratge d'animació. D'altra banda, també va rebre un Oscar honorífic per crear el ratolí Mickey Mouse. A partir de 1935, en tots els seus curtmetratges apareixien Mickey i Minnie Mouse i la resta dels seus amics Donald, Goofy i Pluto.

Gràcies al seu entusiasme, dedicació i esforç va aconseguir el creixement del seu estudi d'animació i va introduir avenços audiovisuals com ara el so sincronitzat, *Technicolor* a tres bandes, llargmetratges d'animació i desenvolupaments tècnics en les càmeres. Els resultats es poden observar en les seves primeres pel·lícules *Blancaneus i els set nans* (1937), *Pinocho* (1940), *Dumbo* (1941) i *Bambi* (1942), les quals totes van fomentar el desenvolupament del cinema d'animació. La producció de la pel·lícula de *Blancaneus i els set nans* va ser difícil i costosa, ja que el procés de creació es va allargar dos anys i va necessitar molt esforç econòmic. Malgrat les dificultats, la pel·lícula es va convertir en un èxit. El 1939, la companyia es va traslladar a uns nous estudis molt més amplis, els quals permetien allotjar uns dos mil treballadors, i en aquest moment es van llançar nous llargmetratges el 1940 com el de *Pinocho* i *Fantasia*, els primers d'una llarga llista que no parava d'augmentar.

Després de la Segona Guerra Mundial (1939-1945) l'estudi Disney va produir noves pel·lícules animades com el cas de *La Cenicienta* (1950), *Peter Pan* (1950) o *Alicia en el país de les meravelles* (1951). Més endavant, als anys 50 van suposar la consolidació de l'imperi creat per Walt Disney amb milions de dòlars que van facilitar la producció de divuit projectes nous. Tanmateix, va contemplar una expansió del seu negoci fins a parcs d'atraccions i el 1955 va inaugurar *Disneyland* a Anaheim, Califòrnia. Per poder finançar aquest projecte va diversificar la seva activitat en programes de televisió com "*Walt Disney's Disneyland*" y "*The Mickey Mouse Club*". A la dècada dels anys 60, els estudis de Walt Disney ja estaven consolidats i durant els pròxims anys, la producció de pel·lícules i els reconeixements van continuar. Disney va treballar fins al final quan el 1966 el van diagnosticar càncer de pulmó el qual va posar fi a la seva vida el 15 de desembre del mateix any.

Podem concloure que, els inicis de Disney van ser extremadament complicats a causa de les dificultats econòmiques que va patir la seva família. Alhora les empreses que

l'animador va crear van fer fallida més d'una vegada. Autors com Maltin (1973), Finch (1973) o Fonte (2004), coincideixen explicant que Disney necessitaria un fracàs per arribar fins a Mickey Mouse. Walt Disney va ser un home autocrític, tímid i insegur, tot i que va arribar a desenvolupar una imatge pública d'un personatge càlid i extravertit, el qual segueix sent una figura important en la història del cinema d'animació i la

cultura dels Estats Units, considerant-se així una icona cultural nacional. Les seves creacions cinematogràfiques segueixen sent visualitzades i adaptades.

Nom	Funció
Walt Disney Productions, Ltd.	Àrea de producció
Disney Film Recording Company	Realització cinematogràfica
Liled Realty and Investment Company	Defensa del patrimoni de la companyia
Walt Disney Enterprises	Comercialització dels productes i concedir llicències d'explotació

Taula 3: Explotacions comercials creades per Walt Disney. Font: elaboració pròpia (2021).

Any	Esdeveniment
1923 - 1966	Fundada 1923. Mort de Walt Disney 1966
1967 - 1983	Després de la mort s'inicia un lent declivi. 1982 The Coca Cola Company intenta adquirir la companyia pero fracasa. 1983 inici del Disney Channel
1984 - 2004	1984 creació de Touchstone Films dirigida al públic adult. Al 1986 canvia a dir-se Disney Enterprises
2005	Disney adquireix Pixar

Taula 4: Èpoques de Walt Disney Company. Font: elaboració pròpia (2021).

2.4 La transmissió de valors en les pel·lícules Disney

Piaget (1986), com molts altres teòrics de la psicologia evolutiva i el desenvolupament cognitiu (Bruner, Ausubel i altres), considerava que l'aprenentatge consisteix en la construcció constant de nous significats. Un aprenentatge en el qual actuen tant factors biològics com sistemes d'interaccions i relacions que l'individu manté amb el seu entorn social i cultural. És així doncs, que per observar quins valors transmeten les pel·lícules Disney, m'he basat en aquests termes, i en com aquests valors poden ajudar a formar o destruir significats culturals o concepcions.

Per iniciar aquest bloc s'ha fet una recollida de diverses definicions i conceptualitzacions que han investigat diferents autors sobre els valors. En primer lloc, Zanden (1990) cataloga els valors com aspectes fonamentals pel bon funcionament de la societat. Denomina valor a un principi ètic amb respecte el qual les persones senten un fort compromís emocional i social. [...]. En segon lloc, autors com Morente (1996) afirma que els valors no són ni coses ni impressions subjectives, perquè els valors no tenen aquesta categoria que tenen els objectes reals, aquesta categoria de ser (...) sinó la categoria del valer. El valor és una qualitat.

Disney a la indústria cinematogràfica i la seva influència al seu públic, majoritàriament infantil, ha provocat que la gran part d'estudis i recerques acadèmiques dedicats a la companyia, plantegin crítiques per la transmissió de valors conservadors que s'han mostrat a les seves pel·lícules. És habitual trobar comparacions entre les pel·lícules del classicisme, (les quals les heroïnes solien estar caracteritzades per la passivitat, dependència, fàcils d'enganyar i manipular, submises... al contrari, les antagonistes solien ser dones actives i independents) i les estrenades a les darreres dècades, tenint presents heroïnes amb més aspiracions que no només trobar l'amor. En general s'observen moltes discrepàncies entre autors: alguns consideren que s'ha produït un avenç a partir de la dècada dels noranta (Davis, 2006), però d'altres afirmen que les protagonistes acaben emparellades i aquest fet resta importància a la seva suposada dependència inicial.

Investigacions com la de Dorfman i Mattelart (1972), Thompson i Zerbinos (1995), Giroux (2001) i González, Villasús i Rivera (2012), demostren que els mitjans de comunicació influeixen a les persones i, especialment a la població infantil. Els agents socialitzadors, juntament amb la família i l'escola, són bona part de l'origen dels nostres valors i formes de comportament [...], (Belmonte i Guillamón 2008). Els valors que la indústria Disney pretén ensenyar, sobretot en els contes clàssics i les faules, normalment han sigut una lliçó. L'aprenentatge forma part de les pel·lícules animades (en els diàlegs o cançons), ensenyant al públic infantil i juvenil a afrontar pors o a fer un creixement personal.

2.5 Característiques dels personatges Disney

En aquest apartat es presenten les principals característiques i rols que caracteritzen els personatges en la majoria de pel·lícules Disney. Es descriuen de manera general, ja que més endavant, al marc pràctic, es farà l'anàlisi dels personatges de les pel·lícules escollides com les més exitoses de la història de Disney. Aquest apartat contempla la descripció, les categories i els rols dels personatges, els arquetips i la simbologia, els estereotips, la discapacitat que presenten els personatges, el sexisme i el racisme aparegut.

2.5.1 Descripció, categories, i rol dels personatges

Els models de caracterització dels personatges es construeixen al voltant de tres categories principals:

- La descripció física.
- La descripció psicològica.
- La descripció sociològica.

Forero (2002) opina que, en l'elaboració de produccions audiovisuals, s'acostuma a crear personatges naturalistes, és a dir éssers que imiten a les persones reals, donant-los una identitat psicològica i moral. Podem observar el mateix fet en moltes pel·lícules: que un personatge no existeix per si mateix, és a dir, aïllat, sinó que sempre apareix al voltant d'un context amb influències ètniques, socials, religioses o

educatives, en un lloc i un període històric concret, i amb un rol o professió definida. Tots aquests ítems determinaran la seva forma de parlar, vestir, manera d'actuar i de pensar, és a dir, conformaran la seva psicologia (Seger 1990). Els passos a seguir segons Seger per la creació de personatges es basen en:

- Obtenir una primera idea mitjançant l'observació o experiència
- Crear els primers esbossos
- Trobar una essència coherent del personatge
- Afegir emocions, actituds i valors
- Afegir detalls per aconseguir un personatge singular

No és possible parlar de personatges sense contemplar els seus processos evolutius. Egri (1946) considera l'anomenat creixement personal del personatge, com una condició indispensable que serveix per evitar les transicions injustificables. En aquesta evolució el personatge transcorre per diversos conflictes (Seger 1999): conflicte interior, en el que el personatge es troba dubtós de les seves decisions, conflicte de relació, centrat en reptes entre el protagonista i l'antagonista, conflicte social, basat entre una persona i un grup, conflicte de situació, en el que els personatges han d'afrontar situacions de vida o mort, i finalment, conflicte còsmic, on es planteja un enfrontament entre una divinitat, el diable o un ésser invisible.

Pel que fa a les figures femenines, sobretot les clàssiques princeses, com ara la Blancaneus, Cenicienta o Aurora, representen un model de dona lligat a la construcció social basat en una relació d'opressió sovint per la figura masculina, destacant així el patriarcat. En general, comparteixen uns patrons comuns de bellesa idealitzada destacant per la seva pell blanca, galtes vermelles, veus dolces, grans pestanyes... D'altra banda trobem que el perfil psicològic està basat en un pensament optimista contemplant emocions com l'alegria i la dolçor, mostrant-se així delicades i innocents. Quan s'analitza un personatge com a persona ens basem en una convenció admesa per tots els agents de la comunicació confirma Catman (1990), és a dir, podem analitzar al personatge psicològicament, però cal recordar que són personatges i no

pas persones reals. A continuació s'exposen algunes categories les quals ens permeten obtenir informació i dades principals dels personatges cinematogràfics:

- **Personatges rodons o plans.** El personatge rodó és complex i variat (Casetti i Di Chio, 1998), a més de ser multidimensional, amb gran varietat de trets físics. Aquests poden desenvolupar papers tràgics, i sentir diverses emocions. La principal característica del personatge rodó és la seva capacitat de sorprendre a l'espectador, de tal manera que si mai aconseguix sorprendre, estariem parlant d'un personatge pla (Forster, 1983). Aquest, es construeix al voltant d'una idea o qualitat única que permet identificar-lo amb facilitat, ja que és inalterable.

- **Aparença física:** Seguint amb l'anàlisi del personatge com a persona, podem descriure la identitat física que el constitueix (Casetti i Di Chio, 1998). Observem cinc subcategories:
  - A) Fisonomia:** En aquesta categoria es contemplen aspectes com el sexe, l'edat, l'ètnia (tenint en compte la cultura, tradicions, color de pell...), l'alçada, el color dels cabells entre altres aspectes... els quals conformaran la imatge estètica.
  - B) Vestuari:** Segons Dyer (2001) la roba i alguns aspectes de la imatge com el pentinat i els accessoris, solen estar codificats culturalment. No obstant això, juntament amb altres trets tipificats, es troben també altres indicadors de la personalitat. En una pel·lícula, els personatges van vestits en relació amb l'època o període històric. Alhora, també poden incloure quelcom que els diferenciï dels altres i els atorgui una personalitat específica i diferenciada.
  - C) Llenguatge gestual:** Dyer (2001) divideix la interpretació del llenguatge gestual en dos punts: codis formals i informals. Els formals es refereixen a aquelles normes socials, i els informals a actes involuntaris. Tanmateix, ambdós es consideren indicadors de la personalitat i temperament del subjecte.

- D) Descripció psicològica:** En aquesta categoria es contempla el caràcter, les inquietuds i motivacions que presenta el personatge. Es refereix a una “manera de ser”, considerant al subjecte com una unitat psicològica (Casetti i Di Chio, 1998). El caràcter ofereix una individualització al personatge i el distingeix dels altres (Tomashevski, 1982). Alhora ajuda a entendre les decisions que pren i les motivacions i inquietuds que el mouen per arribar a un repte o superar un obstacle.
- E) Entorn i relacions socials:** Es refereix a l’actitud davant diversos contextos, com ara la vida professional on trobarem aspectes relacionats amb la posició laboral que ocupa el personatge, la vida personal, les relacions familiars, o d’amistat. És a dir, la seva socialització en general i la vida privada on es presenten les accions que realitza el personatge quan es troba sol.

Pel que fa als rols dels personatges cinematogràfics, cal destacar la importància de comprendre el gènere com una construcció social, que va més enllà de la base fisiològica. Nombroses pel·lícules Disney presenten un desequilibri històric entre sexes. Aquest fet no justifica que les desigualtats puguin ser considerades com un fenomen natural, sinó com quelcom que té relació directa amb la socialització.

2.5.2 Arquetips i simbologia

Durant més de cinquanta anys Disney ha apostat per figures femenines les quals es caracteritzaven per ser dones dòcils, dolces, submises, passives, entre altres característiques. Al contrari, personatges malvats com les bruixes solien ser dones madures, amb gran capacitat de decisió, sense por a mostrar els seus interessos. Les figures masculines es caracteritzaven sovint, per ser mal educats, insensibles i apàtics. Destacaven també les seves grans qualitats d’ambició, valentia, seguretat en si mateixos i participació activa per rescatar a la princesa. Aquestes característiques i qualitats, es troben en la major part de contes de fades i literatura infantil i juvenil, les quals anomenem arquetips. Aquests són universals i comuns, ja que d’alguna manera, vénen automatitzats per les nostres connexions cerebrals. Aquests, estan determinats per símbols que podem observar en diversos contextos com l’art, els

somnis, la religió o la mitologia. Aquests símbols poden ser des de figures, colors, posició, gestos, grups numèrics...

El psiquiatre i psicòleg Carl Gustav Jung va entendre els arquetips com patrons universals que deriven del nostre inconscient. Jung (1953) afirma que aquests components comuns, a més d'oferir un caràcter universal a tals personatges, els converteix d'alguna manera pròxims i comprensibles pel lector. Les funcions que aquests patrons de comportament experimenta l'humà, repercuteixen en la consciència, és a dir, que totes les persones en algun moment ens hem basat aquests arquetips per desenvolupar el nostre creixement personal. A continuació es mostra una taula amb els dotze arquetips que Jung va establir, els quals es poden plasmar en els personatges amb els seus respectius significats:

Arquetip	Significat
Savi	Acostumen a ser figures masculines, savis, místics, els quals ensenyen quelcom a través d'històries o contes. Poden mostrar-se com a professors, bruixots, metges, etc. Tots ells tenen trets en comú: són homes adults, amb autoritat, que ofereixen una guia o clau a l'heroi. En els contes es poden veure reflectits en animals que ofereixen un bon consell. (Corbs, serps, llops, cignes...)
Innocent	És optimista, vulnerable i va en cerca de la felicitat. Vol sentir-se adaptat al món, ser reconegut, complaure als altres i pertànyer al grup.
Explorador/Normal	És qui emprèn el camí sense tenir una ruta final, obert sempre a les aventures i novetats. Té un afany de descobrir i descobrir-se a si mateix.
Líder/Governant	Correspon al clàssic líder, aquell que posa normes en qualsevol situació. Es preocupa per l'excel·lència, imposa ordres, i exigeix als altres. És l'arquetip relacionat amb el poder, per això pot

	arribar a ser dèspota pel seu afany de protagonisme i imposició.
Heroi	Es caracteritza per tenir una enorme vitalitat i resistència. És lluitador, mai li agrada perdre, de fet mai es dona per vençut. A vegades pot ser massa ambiciós i controlador.
Creador	Té una profunda ànsia de llibertat per les novetats. Li agrada transformar quelcom per suggerir coses noves, amb el seu segell. És inconformista i autosuficient, amb molta imaginació i genialitat.
Cuidador/Protector	Se sent fort per protegir de forma maternal a qui l'envolta. Desitja evitar qualsevol mal o risc per tal d'agradar als altres.
Mag	El mag és l'equivalent al gran revolucionari. Renova qualsevol cosa per ell mateix i pels seus estimats. Està sempre en un constant procés de transformació i creixement.
Rebel/Agressor	Caracteritzat per la seva rebel·lia. És provocador i independent. Li agrada anar en contra de l'opinió dels altres i portar la contrària. Provoca desventures, reptes, es considera l'enemic de l'heroi. Té trets estereotipats que el fan desagradable.
Amant	Personatge sensible. Amant de tota mena d'amor. El seu ampli objectiu és sentir-se estimat.
Bufó	Se'l coneix com l'arquetip de boig. Ensenya a tothom a divertir-se i riure. No té cap tipus de cara oculta, es mostra tal com és. No se'l sol prendre seriosament perquè sempre està fent bromes. A vegades pot ser gandul i entremaliat.
Orfe	Se sol sentir traït o decebut. Experimenta moltes desil·lusions i sol ser víctima de moltes situacions.

Taula 5: Els dotze d'arquetips de la personalitat establerts per Carl Gustav Jung. Tipologies i significats. Font: elaboració pròpia basada en el llibre "Gustav, J. C. (1981). Arquetipos e inconsciente colectivo" (2021).

2.5.3 Estereotips dels personatges

Malgrat que a primera vista pugui haver-hi semblances amb els arquetips, els estereotips són idees preconcebudes, sovint, estipulades per la societat i cultura, que alhora solen ser negatives i poc contrastades. El concepte d'estereotip és un dels més controvertits, ja que està estretament vinculat amb els prejudicis i la discriminació. Entenem per estereotip, segons Mackie (1973), aquelles creences populars sobre els atributs que caracteritzen a un grup social sobre els quals hi ha establert un acord bàsic. Alhora, són imatges que les societats han creat per representar models a seguir, complir ideals i així poder trobar un lloc dins la comunitat.

Cal assenyalar també, que els estereotips poden comportar reconeixements perjudicials a causa de la reacció i interpretació de la societat. Un clar exemple és en el cas de les dones, les quals sovint se'ls atorguen estereotips com la delicadesa, la debilitat, entre d'altres. Aquest fet ha estat qüestionat per moltes societats, ja que causen l'etiquetatge en la persona, ocultant un tracte discriminatori.

Un dels estereotips que al llarg de la història s'ha mantingut amb més força, i en conseqüència ha aparegut en la majoria de pel·lícules Disney, ha sigut el del gènere. En molts mitjans audiovisuals observem descripcions de grups d'homes i dones que engloben característiques semblants independentment del seu context. És a dir, veiem com les descripcions de les dones sempre solen coincidir mostrant-se com dones sensibles, càlides, dependents, passives... i en canvi els homes, es presenten com persones dominants, independents, agressius, entre altres aspectes (Williams i Best, 1992). Aquestes conseqüències psicològiques i socials de tals estereotips negatius de la dona, segueixen estant presents actualment en les percepcions mentals de moltes societats, conformant així molts dels pensaments i decisions de la vida diària. Les concepcions estipulades tradicionalment per les antigues cultures, han causat que els individus creïn unes representacions mentals conformant així un pensament erroni. És d'aquesta manera com des de la infància es comencen a concebre els rols i els estereotips de gènere.

2.5.4 Les desigualtats personals

El cinema actualment és un gran mitjà de comunicació que ha de ser percebut més enllà d'un simple entreteniment. Actualment, actua com a difusor d'idees i valors, i alhora causa que la societat interpreti els discursos i diàlegs, aprenent a fer el què

diuen i les maneres en com ho diuen. Les pel·lícules infantils per tant, són una interpretació de la realitat social, les quals creen idees i imaginaris que indirectament acaben influint en la vida quotidiana de cada persona. Pel que fa a les desigualtats personals com ara, la discapacitat, el cinema és un gran responsable de l'evolució de la imatge pública. Els personatges amb discapacitats, històricament, van estar exclosos donat al rebuig de la societat, o si més no, els personatges que presentaven alguna discapacitat no s'ajustaven a la idea d'inclusió (Decret 150/2017) que s'ha definit des de l'àmbit educatiu.

El tema de la discapacitat, i en concret la seva definició, ha sigut força qüestionada. L'any 1992 l'Associació Americana sobre el Retard Mental (AARM), va proposar una definició del "retard mental" que va suposar un canvi radical en el paradigma tradicional, allunyant-se així d'una concepció com un tret de l'individu, per plantejar una concepció basada en la interacció entre la persona i el context (Verdugo, 1994). Des de llavors, al llarg dels anys, s'han produït avenços significatius en aquest camp. Segons l'Organització Mundial de la Salut (OMS, 2001) la discapacitat és:

Tota restricció o absència (deguda a una deficiència) de la capacitat de dur a terme una activitat en la forma o dins del marge que es considera normal per qualsevol ésser humà. Es caracteritza per insuficiències o excessos en el comportament rutinari, que poden ser temporals o permanents, reversibles o irreversibles i progressius o regressius. Es classifiquen en nou grups: de la conducta, de la comunicació, de la cura personal, de la locomoció, de la disposició del cos, de la destresa, de situació, d'una determinada aptitud i altres restriccions de l'activitat.

Altres organitzacions com Les Nacions Unides (2006) indiquen que la discriminació per motius de discapacitat s'entén com:

Qualsevol distinció, exclusió o restricció per motius de discapacitat que tingui el propòsit o l'efecte d'obstaculitzar o deixar sense efecte el reconeixement, el gaudi o l'exercici, en igualtat de condicions, de tots els drets humans i llibertats fonamentals en els àmbits polític, econòmic, social, cultural, civil o d'un altre tipus. Inclou totes les formes de discriminació, entre d'altres, la denegació d'ajustos raonables.

2.5.5 Les desigualtats de gènere

El cinema a més d'incidir en l'art i la indústria, també ofereix una funció socialitzadora que mostra models de comportament, valors i normes socials. La seva funció principal és persuasiva, ja que és el màxim exponent de la realitat social. Per a moltes persones s'ha convertit en un mirall que reflecteix la realitat social, encara que aquest mirall estigui distorsionat moltes vegades. Autors com Aguilar (1990) han estudiat aquest tema i consideren que els mateixos mitjans audiovisuals tenen més poder que la realitat, i aquest poder pot influir directament a les nostres emocions, causant que ens sentim a prop de situacions i personatges que en el món real detestaríem. Doncs, el poder de les imatges i les paraules que apareixen en els mitjans audiovisuals acaben condicionant el nostre estil de vida. Quan veiem pel·lícules al cinema normalment no solem anar amb ulls crítics, d'aquesta manera ens passen per alt molts aspectes i ens deixem impressionar fàcilment.

Autors com Gerber (1995) han afirmat que:

Cal destacar que existeix actualment un consens per destacar que les causes més importants de la violència de gènere estan basades per les diferències que encara existeixen entre les dones i els homes en l'estatus de poder, i que per tant, el sexisme pot ser utilitzat per legitimar i mantenir aquestes diferències.

Pel que fa als models de l'home i els models de la dona apareguts en el cinema comercial, veiem com els homes protagonitzen principalment papers d'herois o

malvats promovent l'acció a través de persecucions, lluites o fuges. En canvi, el paper de la dona, és minoritari, i es veu lligat al romanticisme, mostrant-se així amb caràcters insegurs, capritxoses, extravagants i ingènues. Observem que l'espai propi on se solen trobar les dones és el món privat, aquell món on s'han de fer càrrec de les responsabilitats de la llar i de la cura dels fills. Aquestes repetides accions acaben generant papers estereotipats que promouen les desigualtats. És per aquest fet, entre altres, que diverses investigacions com la de Núñez (2008) han pogut concloure que el gènere masculí està caracteritzat per ser el subjecte i el gènere femení per ser l'objecte. Alhora, no podem oblidar que els diàlegs entre els personatges també tenen

una gran importància. Indirectament, aquest llenguatge i vocabulari és percebut i après pels infants que visualitzen les pel·lícules, el qual pot presentar discursos discriminatoris.

2.5.6 Les desigualtats socials i ètniques

El concepte de desigualtat ètnica i social va aparèixer en el període entre les dues guerres, per imposar-se en el llenguatge de les societats occidentals i més tard, a tots els països. El racisme prové dels grecs, els quals consideraven que els bàrbars eren éssers humans inferiors. Aquesta discriminació actualment s'anomena racisme, i aquest sorgeix doncs, com un sistema generalitzat de discriminacions, les quals acaben provocant un cicle que garanteix la reproducció successiva de la discriminació, sobretot a les persones negres, pel que fa als àmbits laborals, econòmics o educacionals.

Van Dijk (1993) entén el racisme com un sistema complex de denominació fonamentat ètnica. Aquest sistema està compost per un subsistema social i un científic. El social està constituït per pràctiques socials discriminatòries a nivell local (micro). D'altra banda, a nivell global trobem les relacions d'abús de poder per part de grups dominants, organitzacions i institucions (macro).

3. MARC PRÀCTIC

En aquest apartat es presenta la segona part del Treball de Fi de Grau i fa referència a tota la part pràctica que s'ha realitzat un cop s'han profunditzat els coneixements teòrics. Aquest apartat, doncs, consta de vuit subapartats referents a la metodologia que s'ha emprat per realitzar aquest estudi exploratori, la pregunta de recerca que va iniciar la investigació, el paradigma que regeix, els instruments que han calgut per a la recollida de dades, els aspectes ètics que s'han contemplat per la realització del treball, el cronograma el qual mostra tot el procés i el seguiment que s'ha fet des de l'inici de la recerca fins al final, i la mostra, la qual presenta les descripcions i característiques principals dels col·lectius i persones que s'han entrevistat per a obtenir els resultats.

3.1 Metodologia

Aquesta recerca es basa en un estudi exploratori. Segons Hidalgo (2005) l'estudi exploratori té per objectiu la formulació d'un problema per possibilitar una investigació precisa o el desenvolupament d'una hipòtesi. En aquest estudi, prèviament s'han explicat les raons per les quals s'ha realitzat, i l'objectiu principal: familiaritzar-se amb un tema desconegut. La temàtica en qüestió de la qual s'ha fet la investigació ha sigut sobre si les pel·lícules produïdes per Disney són inclusives, i com aquestes són percebudes per diferents generacions.

La metodologia emprada en aquest estudi ha sigut una metodologia mixta basada en la metodologia qualitativa i la quantitativa. La metodologia qualitativa, segons Flores, Gómez i Jiménez (1999), es tracta del desenvolupament d'una sèrie de passos o fases que realitza l'investigador per arribar a comprendre el fenomen analitzat. Aquest procés d'investigació consta de quatre fases que es barregen les unes amb les altres, però sempre de manera progressiva que són les següents: Fase preparatòria, treball de camp, fase analítica i, finalment, la informativa. La primera fase correspondria al disseny, la segona a la recollida de dades i l'aprofundiment del tema en qüestió, la tercera a l'anàlisi de dades, obtenció de resultats i elaboració de conclusions, i la quarta faria referència a l'elaboració d'un informe. A través d'aquesta metodologia

s'ha pogut contextualitzar i fer l'anàlisi de documents audiovisuals, i obtenir les respostes de les entrevistes.

Ahora, també s'ha utilitzat la metodologia quantitativa. Aquesta es basa en la recollida i anàlisi de dades quantitatives sobre unes variables. Aquest mètode ha permès fer l'anàlisi d'estadístiques en els qüestionaris per tal d'obtenir unes dades específiques dels subjectes.

3.2 Pregunta de recerca

Les preguntes de recerca es van plantejar a l'inici del treball són les següents:

- Conèixer si les pel·lícules produïdes per la factoria Disney contempen la inclusió. (S'han escollit unes pel·lícules en concret perquè era impossible analitzar-les totes).
- Com són percebudes les pel·lícules Disney per diferents generacions, amb relació a la inclusió.

Partint d'aquesta pregunta de recerca i a partir de la investigació del tema en qüestió que s'ha realitzat al llarg del treball, es reprenen les hipòtesis plantejades a l'inici del treball, les quals es resolen al llarg del marc pràctic:

- Les pel·lícules Disney durant els anys han evolucionat i cada cop es consideren més inclusives.
- Les pel·lícules Disney tenen en compte elements inclusius com la igualtat personal, ètnica, social i de gènere.

3.3 Paradigma

Aquest treball s'emmarca sota un paradigma interpretatiu, que segons González (2001), es basa en l'estudi del comportament de les persones de manera concreta. L'objectiu d'aquest paradigma és el de comprendre el què s'investiga d'una manera contextualitzada. La persona que investiga és el mateix instrument d'investigació, ja que és l'única manera d'adaptar-se a les diferents realitats del context. Per tant,

aquest treball ha tractat analitzar si les pel·lícules produïdes per la factoria Disney presenten elements que fomenten l'educació inclusiva com ara els diàlegs, les escenes i rols dels personatges, entre altres aspectes. Per últim, descriure els resultats obtinguts amb relació al tema en qüestió.

3.4 Instruments de recollida de dades

Els instruments que han estat escollits per la realització d'aquesta recerca han sigut l'entrevista i el qüestionari. En aquest apartat es descriu com són aquests instruments i perquè han estat escollits.

3.4.1 L'entrevista

Una entrevista es tracta d'un intercanvi d'informació, d'idees o opinions mitjançant una conversa entre dues o més persones. Les persones presents en l'entrevista dialoguen sobre una o varies qüestions determinades. El motiu d'elecció d'aquest instrument ha sigut perquè aquest ha permès fer una recollida de dades molt específiques i detallades.

Dins de totes les tipologies d'entrevistes, la que s'ha escollit ha sigut l'entrevista no estructurada de preguntes obertes. Penalva i Mateo (2006) afirmen que aquelles entrevistes en les quals la forma de recollir les dades no està estructurada i la direcció no està estandarditzada, són útils en la investigació exploratòria. Altres autors que han estudiat aquest instrument (Grawitz,1984) descriuen l'entrevista com una conversa de dues o més persones en un lloc determinat per tractar un assumpte.

El mateix autor (Grawitz 1984) classifica les entrevistes en sis tipologies diferents:

- Entrevista clínica psicoanalítica
- Entrevista profunda
- Entrevista de respostes lliures
- Entrevista centrada o *focused interview*
- Entrevista de preguntes obertes
- Entrevista de preguntes tancades

Pel que fa al disseny de l'entrevista, s'ha escollit l'entrevista de preguntes obertes perquè en abordar les preguntes davant d'un procés d'obtenció d'informació, es volen trobar respostes extenses que vagin més enllà de l'afirmació o la negació. Amb aquesta tipologia s'obté informació i dades molt més detallades d'un camp específic.

Les entrevistes s'han realitzat a quatre col·lectius de diverses edats:

- Infants de primària entre 6 i 12 anys
- Joves fins a 30 anys
- Adults entre 40 i 60 anys
- Adults entre 60 i 70 anys

El que es vol assolir amb les entrevistes és obtenir una recollida de dades de diverses generacions sobre la percepció de les pel·lícules Disney amb relació a la inclusió, i poder comparar i contrastar els resultats. Per fer aquesta recollida de dades s'han proposat quatre pel·lícules Disney, les més conegudes i exitoses de cada generació, d'aquesta manera cada persona té diverses opcions per a escollir la pel·lícula que hagi vist o recordi.

Després d'haver fet una recerca de les pel·lícules, s'ha observat que hi ha algunes pel·lícules que varen ser més rellevants que d'altres a causa del major nombre de visualitzacions i vendes. A continuació es planteja una taula gràfica amb les quatre pel·lícules més exitoses de cada generació.

Infants de 6 a 12 anys	Joves fins 30 anys	Adults entre 40 i 60 anys	Adults entre 60 i 70 anys
Enredados (2010)	La bella i la bèstia (1991)	Los Aristogatos (1970)	Blancaneus i el set nans (1937)
Romperalph (2012)	El rey león (1994)	Robin Hood (1973)	Pinocho (1940)
Frozen (2013)	Pocahontas (1995)	Popeye (1980)	Peter Pan (1953)
Vaiana (2016)	Lilo & Stich (2002)	La Sirenita (1989)	101 d'almates (1961)

Taula 6: Pel·lícules Disney amb major èxit de cada generació. Font: elaboració pròpia (2021)

S'han realitzat quatre entrevistes, una per una persona de cada generació, i les preguntes que s'han formulat són les mateixes per a totes les edats, per poder fer posteriorment una comparació dels resultats. En el cas de l'infant, s'ha fet ús d'un vocabulari més senzill per a facilitar una bona comprensió. Aquestes entrevistes són semiestructurades amb preguntes obertes, en les quals l'entrevistador té un paper més passiu amb l'objectiu de conèixer atentament i amb profunditat la percepció de les persones entrevistades sobre el tema en qüestió.

La primera entrevista¹ que es va realitzar va ser a un infant d'onze anys. Aquesta va ser molt fluida i va servir per descobrir quin grau de coneixement tenia l'infant sobre la inclusió. La segona entrevista² la va protagonitzar un noi de vint-i-tres anys, graduat en fisioteràpia i ciències de l'activitat física i l'esport, el qual va permetre aportar una visió diferent des d'un àmbit extern a l'educació. A la tercera entrevista³ va participar una dona de quaranta anys, actual mestra d'educació infantil. Aquesta va ser molt àgil perquè la mestra ja estava força familiaritzada amb la inclusió. L'última entrevista⁴, es va realitzar a un home de seixanta-cinc anys, actual *coach* educatiu i familiar. La seva trajectòria i experiència en l'àmbit educatiu va ser de gran ajuda.

A continuació s'adjunta el model que s'ha utilitzat per realitzar les entrevistes:

Model d'entrevista

Any de naixement:

1. Quina pel·lícula has escollit de les quatre opcions? (Se li ofereix les quatre opcions que corresponen a la seva generació)
2. Què és el que més t'ha agradat de la pel·lícula? Per què?
3. Quina escena és la que més recordes? Per què?
4. Què canviaries de la pel·lícula? Per què?
5. Quin personatge destaca? Per què?

---

¹ Vegeu l'entrevista sencera a l'annex 1.

² Vegeu l'entrevista sencera a l'annex 2.

³ Vegeu l'entrevista sencera a l'annex 3.

⁴ Vegeu l'entrevista sencera a l'annex 4.

6. Quins han sigut els rols que t'ha cridat més l'atenció? Descriu-los.
7. Creus que Disney ha aportat valors educatius? Quins?
8. Contextualitzar que és l'educació inclusiva. Creus que Disney fa ús de l'educació inclusiva en les seves pel·lícules?

3.4.2 El qüestionari

El qüestionari és una eina d'investigació formada per una sèrie de preguntes, les quals han d'estar redactades de forma coherent, organitzada i seqüenciada amb relació a una determinada temàtica, amb l'objectiu que les respostes d'aquestes puguin oferir la informació necessària. Sovint s'utilitza per poder elaborar anàlisis estadístiques, però no sempre serveixen per això. El qüestionari va ser introduït per Sir Francis Galton. Aquest instrument segons Meneses i Rodríguez (2011) serveix per fer una recollida de dades quantitatives, és a dir, establir un sol model per totes les diferents persones que hi participin. Les preguntes són estandarditzades i a partir de les respostes obtingudes, es poden crear estadístiques. Argumenten que, tot i que a vegades s'utilitza una terminologia errònia, s'anomena qüestionari a l'instrument emprat i enquesta a la metodologia que s'utilitza per obtenir la informació.

Ambdós autors fan menció dels dos tipus de preguntes que existeixen: Les preguntes factuais i les subjectives. Les factuais són aquelles que es basen en un fet comprovable a través d'alguna altra font. Les subjectives, són aquelles que provoquen un raonament i reflexió a la persona enquestada, i per tant, aquesta informació no pot estar contrastada. Seguint amb la tipologia de preguntes, aquestes també poden ser obertes o tancades. Les obertes acostumen a estar acompanyades d'un espai buit que pot tenir la llargada d'un paràgraf, per tal que la persona pugui respondre de manera lliure i flexible exposant així la seva opinió. Les preguntes tancades són aquelles que ofereixen un llistat d'opcions preestablertes per respondre la pregunta.

Pel que fa al disseny del qüestionari que s'ha elaborat, en aquest cas consta de vuit preguntes obertes i sis preguntes tancades. La metodologia utilitzada permet conèixer i investigar sobre aspectes determinats a partir de les respostes dels participants, amb

l'objectiu d'aconseguir una informació quantitativa d'un públic més ampli. El qüestionari ha sigut enviat a un total de setanta persones de diferents generacions.

Model de qüestionari

Indica el teu any de naixement:
Durant la teva infantesa, recordes haver vist més de 5 pel·lícules Disney? <ul style="list-style-type: none">
• Sí
• No
En cas afirmatiu, podries dir els noms de les pel·lícules que recordis haver vist?
Pel que fa a les <u>escenes</u> de les pel·lícules ...
Recordes haver vist alguna escena racista? <ul style="list-style-type: none">
• Sí
• No
* Recorda: El racisme, segons el diccionari de la Real Acadèmia Espanyola (RAE), és un sentiment exacerbant del "sentit racial" d'un grup ètnic, que habitualment causa discriminació o persecució contra altres grups ètnics.
En cas afirmatiu a l'anterior resposta, descriu com era l'escena racista.
Recordes haver vist alguna sexista? <ul style="list-style-type: none">
• Sí
• No
* Recorda: Entenem com a sexisme, discriminació sexual o discriminació de gènere, el prejudici o discriminació basada en el sexe o gènere. També es refereix a les condicions o actituds que promouen estereotips de rols socials establerts per les diferències sexuals.
En cas afirmatiu a l'anterior resposta, descriu com era l'escena sexista.
Pel que fa als <u>rols i personatges</u> de les pel·lícules...
Recordes haver vist un personatge amb alguna discapacitat? <ul style="list-style-type: none">
• Sí
• No
En cas afirmatiu a l'anterior resposta, descriu quina discapacitat era i les característiques principals del personatge

Describeu els rols que tenia la figura femenina i la figura masculina en les pel·lícules Disney que hagis vist. Indica el nom de la pel·lícula.
Creus que les pel·lícules Disney reflecteixen la realitat social de cada època? Justifica la teva resposta.
La teva <u>opinió personal</u>...
Creus que Disney t'ha aportat valors? Quins? <ul style="list-style-type: none">
● Valors culturals i socials
● Valors educatius
● Valors religiosos
● Valors familiars
● Valors ètics
● No m'ha aportat cap valor
Saps què és l'educació inclusiva? <ul style="list-style-type: none">
● Sí
● No
● Em sona
Amb relació a la pregunta anterior, consideres que Disney fa ús de l'educació inclusiva en les seves pel·lícules? Justifica la teva resposta.
Canviaries alguna cosa de les pel·lícules Disney? Justifica la teva resposta.

3.4.3 Anàlisi de documents

Per a la realització d'aquest treball, també ha calgut fer ús d'un tercer instrument, en aquest cas, l'anàlisi de documents audiovisuals. Més endavant a l'apartat d'anàlisi i discussió es descriuen, s'analitzen i s'interpreten algunes escenes de les pel·lícules Disney. Seguidament es presenten en profunditat diferents definicions de la tècnica i les característiques principals d'aquest instrument.

L'anàlisi documental de documents audiovisuals es defineix com un procés que consisteix en la lectura, la síntesi i la representació del context de producció i de les idees centrals que transmet el missatge, així com en la descripció de les formes visuals que el vehiculen (Bellveser, 1999). D'altra banda, l'autor Chaumier (1986) va considerar l'anàlisi documental com un conjunt d'operacions encaminades a representar el contingut d'un document sota una forma diferent de l'original. Les descripcions que apareixen en aquests documents es construeixen a partir de

l'observació dels diversos elements iconogràfics que integren l'espai (com ara una fotografia, un gravat...), i és amb la imatge en moviment quan es construeix la relació entre els plans i les seqüències. Alhora, es destaca la relació entre els missatges visuals i sonors. Els documents audiovisuals estan formats en moltes ocasions per imatges i sons. En aquests casos, el senyal del so i la imatge no es poden separar, ja que és amb la unió d'ambdós que s'atribueix un significat al missatge.

Pel que fa al disseny de l'instrument d'anàlisi de documents en aquest apartat es detallen els passos que s'han tingut en compte per analitzar les diferents pel·lícules Disney i tots els seus elements. En primer lloc s'ha realitzat una audició completa de les pel·lícules en qüestió, en aquest cas la pel·lícula de Blancaneus i els Set nans, el Rei Lleó, la Bella i la Bèstia i Cenicienta, observant, doncs, el contingut de la pel·lícula. En segon lloc, s'ha analitzat els missatges comunicatius que transmeten els diferents personatges i els seus rols, així com els diàlegs entre personatges, expressions... En tercer lloc, la veu humana com a llenguatge verbal també ha format part d'objecte d'anàlisi, juntament amb els codis d'acompanyament o els sons anatòmics i emocionals com el riure, el plor, el sospir... Tanmateix, el llenguatge no verbal com ara missatges emocionals que els personatges transmeten amb el seu caràcter o vestimenta: intensitat, to i ritme del missatge o emoció.

3.5 Aspectes ètics

Pel que fa als aspectes ètics, les quatre persones que han participat en les entrevistes han estat informades des d'un principi que les dades que s'han obtingut anirien únicament destinades a l'elaboració del Treball de Fi de Grau. Pel que fa als qüestionaris, s'ha mantingut l'anonimat dels participants en tot moment. Només s'ha tingut en compte l'any de naixement de cada participant per saber a quina generació correspon.

3.6 Cronograma

PERÍODE	DESCRIPCIÓ DE CADA FASE
JULIOL	Disseny de la recerca. Es decideix pregunta de recerca, metodologia, paradigma, objectius i instruments.
GENER	Marc teòric. Recerca d'informació i referents principals. Redacció del marc teòric.
FEBRER	Preparació del treball de camp. Elaboració d'entrevistes i qüestionaris.
MARÇ	Treball de camp. Es contacta amb els participants, es realitzen les entrevistes i qüestionaris.
ABRIL	Anàlisi de dades i resultats. Es transcriuen les entrevistes, es descriuen, s'analitzen i s'interpreten tots els resultats obtinguts.
MAIG	Tancament del TFG. S'elaboren les conclusions, les limitacions, es fa la revisió final i el lliurament.

3.7 Mostra

Aquest apartat està destinat a tots els participants que han format part de la recollida de dades de la part pràctica d'aquest Treball de Fi de Grau. Pel que fa a la informació recollida a les entrevistes han participat quatre persones. Les edats dels participants són diverses perquè corresponen a diferents generacions. El primer participant es tracta d'un nen d'onze anys, actualment estudiant d'educació primària al cinquè curs. El segon participant un noi de vint-i-tres anys, graduat en ciències de l'activitat física i l'esport. La tercera participant, una dona de quaranta anys, mestra d'educació infantil d'una escola pública. El quart participant, un home de seixanta-cinc anys, que segueix treballant com a *coach* educatiu i familiar.

Pel que fa als qüestionaris, han participat un total de setanta persones, de diferents generacions. Per aconseguir unes dades àmplies i quantificables s'han hagut de realitzar els qüestionaris a nombroses persones per tal que els resultats poguessin ser contrastats i comparats fàcilment. Es destaca la participació i col·laboració de totes aquestes persones que han fet possible l'anàlisi quantitativa dels resultats a través d'estadístiques.

4. ANÀLISI I DISCUSSIÓ

Per una banda, aquest apartat presenta l'anàlisi de totes les dades recollides a les pel·lícules visualitzades. Per tal de dur a terme la triangulació d'aquestes, s'han seleccionat unes categories per agrupar i classificar tota la informació, les quals es basen en aquells aspectes més importants per a l'anàlisi de cada pel·lícula. Aquestes dades van ser agrupades en una taula que posteriorment va servir per a establir relacions amb la inclusivitat de les escenes. Les categories seleccionades són:

- Llenguatge verbal i gestual dels personatges
- Descripció psicològica del personatge
- Relacions socials i amb l'entorn
- Vestuari

Durant l'anàlisi i visualització de les pel·lícules vaig anar anotant aquells diàlegs, imatges i llenguatge gestual, que fan ús els personatges, els quals considero que no contempen la inclusió. A continuació es descriuen tots aquells elements que s'han analitzat de cada categoria.

4.1 Blancaneus i els Set Nans (*Snow White and the Seven Dwarfs*)

1':38": "La seva malvada madrastra, la Reina, temia que la Blancaneus arribes a ser més bella que ella. Per això la vestia amb parracs i la tenia de serventa".

De primera impressió ja ens condiciona a pensar que les serventes van mal vestides, amb roba trencada i lletja, un estereotip que ha determinat a pensar que les serventes sempre vesteixen així. D'altra banda, que les madrastrès poden ser malvades.

1':58": "Mirall màgic qui és la més bella d'aquest Regnat?" En aquesta escena observem com la bellesa física es té en compte per sobre de tot.

3':05": "Hi ha una jove que és més bella. Una criatura que brilla com una estrella. Per desgràcia ni vostè sabràs la seva beutat. Els seus llavis són com les roses, el cabell com l'atzabeja i la seva pell com la neu que reposa". En aquesta escena

es presenta el cànon de bellesa ideal d'aquell moment, en aquest cas una noia amb els llavis rosats, cabells foscos i pell clara.

17':26'': “Mai han escombrat aquesta habitació, creieu que la seva mare... Oh, potser no tenen mare”. Amb aquesta frase es dona a entendre per fet que les tasques de la llar com ara escombrar la casa, ho feien les mares (figura femenina) reflectint els rols de gènere de l'època d'aquell moment.

17':40'': “Per aconseguir que em deixin quedar, els netejaré la casa”. Aquí veiem com la dona fa ús del treball domèstic per tenir una recompensa o aconseguir alguna cosa a canvi.

35':13'': “És una dona, i totes són com el verí”. Aquesta frase la diu el Rondinaire i observem clarament les actituds i el llenguatge sexista que s'utilitzava envers les dones.

38':45'': “I si deixeu que em quedi, us netejaré la casa, fregaré, cosiré i us cuinaré”. La Blancaneus dona a entendre que amb aquestes accions serà capaç de fer feliços als nans (figures masculines). En tot moment són tasques amb relació a la llar, no són tasques o accions d'un altre àmbit, sinó només de l'àmbit domèstic.

44':31'': Us posarà llacets roses a la barba i us ruixarà d'aquella potinga anomenat perfum”. El rondinaire un cop més ho diu amb to despectiu i burlant-se dels complements que utilitzen les dones.

Pel que fa als elements inclusius, observem que els nans tenen com ofici cavar les mines, ofici fora de l'àmbit domèstic. Alhora destaquem el paper del “mudito”, aquest en alguns casos és tractat amb desigualtat i discriminació; quan ningú s'atreveix a fer quelcom l'obliguen a fer-ho a ell, sense contemplar la seva opinió o expressió. També veiem que s'ha escollit aquest personatge com el principal focus de burla, tot i que el “mudito” està inclòs al grup, tots els altres nans es burlen d'ell. Aquest ha sigut el personatge escollit per fer totes les “ximpleries” i provocar una gràcia a l'espectador.

Pel que fa al rol de la Blancaneus es destaca la seva implicació en les tasques domèstiques i la cura dels nans.

4.2 La Cenicienta (*Cinderella*)

5':20'': “**Si no perds la calma, podràs trobar l’amor**”. Aquesta cançó es repeteix constant més durant tota la pel·lícula, i representa que l’única aspiració de la Cenicienta és trobar l’amor.

7':43: “**Una visita d’un ratolí, els hi farà falta un vestit!**” diu la Cenicienta, i ràpidament els ratolins riuen i diuen: “**No, no, no! És un noi!**” i la Cenicienta respon: “**Ah! Això és diferent!**” i canvia el vestit de color rosa per una samarreta de color

groc. Un cop més veiem presents els estereotips de gènere com ara el color rosa associat a les noies.

22':48'': “**Hi ha una gran estora al menjador, escombra-la. Les finestres dels dos pisos, neteja-les, i també totes les tapisseries i les cortines**”. En aquesta escena la Madrastra comença donar ordres de totes les tasques de la llar que la Cenicienta haurà de fer. Un cop més, veiem com les dones eren les que desenvolupaven les tasques de la llar a la majoria de pel·lícules.

24':48'': “**L’amor es dóna quan un noi coneix a una noia en les condicions adequades**”. En aquesta frase veiem com el model de parella normalitzat era l’heterosexual, entre home i dona, sense contemplar en cap moment la diversitat sexual ni el col·lectiu LGTBI. També cal tenir en compte que durant molt temps aquest col·lectiu va ser ignorat i ocultat, i va ser a partir dels anys setanta quan va començar a ser reconegut i abordat en profunditat de manera progressiva.

29':10'': En aquest moment arriba una carta del palau de part del príncep per tal de convidar a les donzelles a un ball. Les germanes comencen a burlar-se de la Cenicienta i diuen: “**Te la imagines ballant amb el príncep? Seria un honor, altesa.**

Us importaria sostenir-me l'escombra?" Amb aquest comentari es fa un desprestigi i es desvalora la feina que fa la Cenicienta a la llar, donant a entendre que netejar i fer les feines de la llar és una feina poc valorada.

4.3 El Rei Lleó (*The Lion King*)

14'46": Simba diu: **"No vull casar-me amb ella, és la meva amiga"**, i el Zazú li respon **"Sento ser un aixafa guitarres, però crec que no tens elecció"**. Un cop més es mostra la unió entre la figura masculina i femenina. Inclusió vol dir també contemplar la participació i la decisió de tothom i en aquest cas no hi és present, ja que s'hauran de casar per obligació a causa de la tradició de generacions.

16'04": El Simba canta la cançó on diu **"Lliure per fer la meva llei"**. Interpretem el desig de trencar amb totes les normes socials i tradicions que li han imposat des de petit.

En aquesta pel·lícula cal destacar que no s'ha contemplat tants diàlegs discriminatoris. No obstant això, hi ha elements que cal analitzar. Per una banda, s'ha representat la bondat amb personatges de pell blanca, mentre que la maldat s'ha representat amb personatges de pell fosca. No es pot afirmar amb certesa però, aquest element pot incidir a una distinció ètnica entre els personatges. El Rey Mufasa observem que el seu color de pell és marró clar, mentre que Scar i les Hienes, que tenen el paper de dolentes, tenen un color de pell més fosc. D'alguna manera es pot relacionar que a Estats Units a l'època dels anys noranta, les persones negres van ser discriminades, per tant, els dolents els caracteritzaven amb pells fosques o negres.

També s'observa que la figura del Rei en aquest cas la protagonitza un personatge masculí (Mufasa), demostrant així una aproximació de l'autoritat i poder que tenia la figura masculina a l'època.

4.4 La Bella i la Bèstia (Beauty and the Beast)

5':12'': En aquesta escena veiem com la protagonista va a la llibreria quasi cada setmana a buscar un nou llibre. El fet de llegir llibres el poblat ho associa amb la intel·ligència i els homes, és per això que la Bella no és ben rebuda, perquè la consideren una noia estranya per estar sempre llegint.

Durant la pel·lícula tot el poble i veïns de la Bella la tracten com una noia molt peculiar, diferent dels altres. Ella al final acaba creient que no està feta per aquesta societat considerant-se una noia rara. Això podria fer entendre que la diversitat és quelcom estrany, i el que la gent considera que està bé, és allò que està normalitzat i estandarditzat. En cap moment es valora la diversitat.

7':00'': **“La noia més maca del poble, això la fa ser la millor”**. El Gastón diu aquest comentari de la Bella fent entendre a l'espectador que per ser la millor, ha de ressaltar la seva bellesa.

7':14'': **“Ella és digna de lluir la bellesa que hi ha en mi, i amb mi s'haurà de casar”**. El Gastón altra vegada diu aquest comentari de la Bella. Veiem com antigament es fomentava la societat patriarcal, en la qual l'home tenia la paraula per sobre de tot i moltes vegades les dones eren obligades a casar-se sense ser contemplada la seva opinió.

8':43'': El Gastón diu **“El poble sencer ho comenta, no està bé que una dona llegeixi, de seguida comença a tenir idees i a pensar”**. Quan li fan aquest comentari, la Bella contesta **“ets un home molt primitiu”**. A causa d'aquests comentaris entre altres, les dones eren discriminades per qüestió de gènere i se'ls prohibia moltes coses, entre elles, el simple fet de llegir.

Durant tota la pel·lícula veiem que la Bella és una noia amb aspiracions, que vol conèixer món sense dependre de cap noi. Segons l'estereotip de Disney, les noies han de ser belles i exemple de bondat i obediència seguint les normes socials, doncs, serà l'única manera d'accedir al matrimoni, font de felicitat eterna. La pel·lícula

recorda en les seves cançons que la bellesa està a l'interior, i que no cal jutjar a les persones, cal conèixer-les. Malgrat això, aquest pensament resulta ser contradictori al final de la pel·lícula perquè la Bèstia s'acaba convertint en el príncep bell, fort, romàntic i valent que conquerirà a la princesa.

4.5 Resultats obtinguts a les entrevistes

Les entrevistes realitzades tenen un total de set preguntes. En aquest apartat, però només es descriu i s'analitza la resposta dels participants d'una pregunta en concret, ja que aquesta és la que permet obtenir informació més focalitzada al tema investigat, la inclusió. Les entrevistes completes s'interpreten de manera descriptiva-narrativa i s'adjunten als annexos.

Creus que Disney ha fet ús de l'educació inclusiva a la pel·lícula que has escollit?

A totes les entrevistes realitzades, independentment de l'edat de l'entrevistat, es va explicar prèviament què és l'educació inclusiva i en què es basa aquesta per tal que no hi hagués cap confusió en les respostes. En el cas del nen d'onze anys, no havia sentit mai aquest concepte, però un cop se li va explicar, va entendre el significat i en què consisteix. Va trigar uns segons a contestar la pregunta i després va començar a parlar sobre el tema de la discapacitat, afirmant que ell en totes les pel·lícules Disney que ha vist, mai ha vist a cap personatge amb una discapacitat, i ell mateix va fer la reflexió que si al nostre dia a dia veiem a persones amb una discapacitat, a les pel·lícules també haurien d'aparèixer perquè són persones igual que nosaltres. Cal destacar la seva capacitat reflexiva i crítica per adonar-se d'aquest fet.

En el cas de l'entrevista amb el noi de vint-i-tres anys, va ser el que més va dubtar en respondre la pregunta. Afirma que a l'inici de la pel·lícula Disney va haver d'excloure molt al personatge, en aquest cas la Bèstia, per poder demostrar que no és acceptada. Creu que Disney hauria de poder demostrar al seu públic que es pot incloure a qualsevol persona sense la necessitat d'excloure o discriminar prèviament. Ell pensa que visió que Disney ofereix, pot causar que el públic normalitzi l'exclusió a aquelles

persones que no encaixen als estereotips estipulats per la societat. Observem com l'entrevistat ha relacionat diversos aspectes com ara la discriminació amb els estereotips. Aquesta reflexió ha permès concloure que el cinema i els mitjans audiovisuals tenen un impacte directe en la societat i en la percepció i pensament del públic, i per tant, s'ha d'anar amb compte amb els missatges que es transmeten i de la manera que es transmeten.

L'actual mestra va respondre aquesta pregunta amb força seguretat. Creu que abans les pel·lícules no eren gens inclusives perquè hi havia molta desigualtat de gènere i tampoc solien incloure personatges d'altres ètnies. Ella recorda haver vist moltes pel·lícules en les quals sempre apareixia el mateix tipus de personatge: sempre un noi o una noia de pell blanca. Malgrat això, també creu que cada vegada la factoria està venent altres tipus de continguts en els quals sí que es contempla la diversitat. Alguns exemples que va posar va ser Nemo, perquè és un peix diferent dels altres perquè li manca una aleta, Vaiana perquè es converteix en una heroïna i a més és de pell fosca, i finalment els Monstres University per les seves aparences físiques, ja que existeixen moltes tipologies i característiques diferents, grans, petits, forts... En general de l'entrevista, es destaca la fermesa en contestar les preguntes i la rapidesa en oferir diferents exemples per afirmar el seu criteri. Els exemples han servit de gran ajuda per comprendre el missatge de la participant. També cal destacar que va ser l'única entrevistada que no va parlar de la discapacitat, però sí que va parlar d'aspectes ètnics.

L'últim entrevistat, al rebre aquesta pregunta va estar uns segons rumiant, i va dir que caldria mirar amb detall si totes les pel·lícules Disney fan ús o no perquè hi ha moltes. Tot i això, ell creu que en general sí que solen contemplar la inclusivitat. Ho justifica dient que quan Disney va començar a produir pel·lícules, els valors i el pensament d'aquella època era molt diferent del d'ara, i abans ni es parlava d'inclusió. Creu que fa uns anys el que ara entenem per inclusió, simplement era acollir i cuidar a aquelles persones amb qualsevol discapacitat o risc d'exclusió. Afirmar que el gran valor que es contemplava a la seva època era que es tinguessin en compte les persones que necessitaven una atenció i ajuda especial. Alhora també va establir la relació del "mudito", un dels set nans de la Blancaneus, amb un amic seu de la infància, explicant

com el seu amic duia a terme les tasques quotidianes sense cap dificultat aconseguint finalment parlar. També afirma, però que de totes les pel·lícules que ha vist, l'únic personatge amb una discapacitat que recorda és el "mudito". De nou observem com el principal concepte que es relaciona amb la inclusió normalment sol ser la discapacitat. Aquest fet pot ser causat perquè algunes de les discapacitats més comunes se solen observar a primera vista en l'aspecte físic.

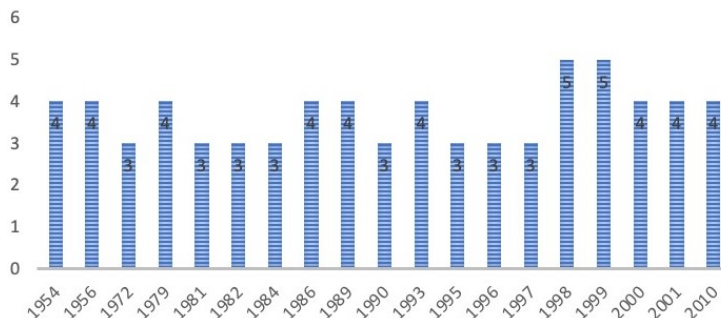
En general els resultats obtinguts en aquesta pregunta han sigut molt positius. D'una banda, tots els participants, menys l'infant d'onze anys, sabien què era l'educació inclusiva, aquest fet perquè ens indica que almenys algunes de les persones que treballen en l'àmbit educatiu coneixen el concepte. Cada vegada hi ha més informació sobre la inclusió, i això ja resulta molt favorable per a la societat. D'altra banda, s'ha observat que a primera impressió l'espectador no sol tenir una mirada reflexiva i crítica quan veu una pel·lícula, sinó que la funció sol ser més d'oci i social. Seria interessant que sobretot en pel·lícules dirigides al públic infantil, l'adult tingués un paper observador i crític davant de certes escenes.

4.6 Resultats obtinguts als qüestionaris

Els qüestionaris s'han realitzat a un major nombre de subjectes, setanta en total, i per tant, es presenten de manera quantitativa a través d'unes estadístiques.

Tal com indica el gràfic, l'elecció dels subjectes per realitzar aquesta recerca va ser diversificada, ja que es pretenia obtenir dades de diferents generacions. Veiem com els participants de major edat són nascuts entre el 1954 i 1979, mentre que els més joves han sigut infants nascuts el 2010. El fet de tenir un públic tan divers, ha permès fer un gran contrast en les respostes.

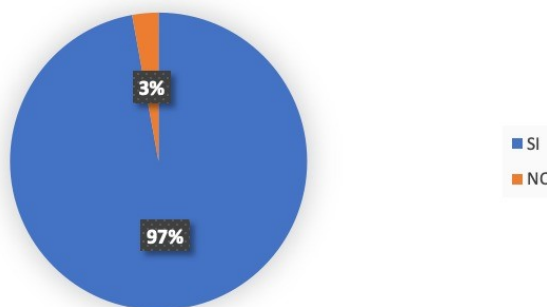
ANY DE NAIXEMENT DELS PARTICIPANTS

Gràfic 1. Any de naixement dels participants.

En aquesta pregunta observem com el 97% dels participants han respost que sí. Aquestes pel·lícules per tant, van ser força visualitzades per aquestes generacions, ja que la major part recorda haver vist més de cinc. Podem afirmar doncs, que Disney va tenir una gran influència a l'etapa infantil de totes aquestes persones.

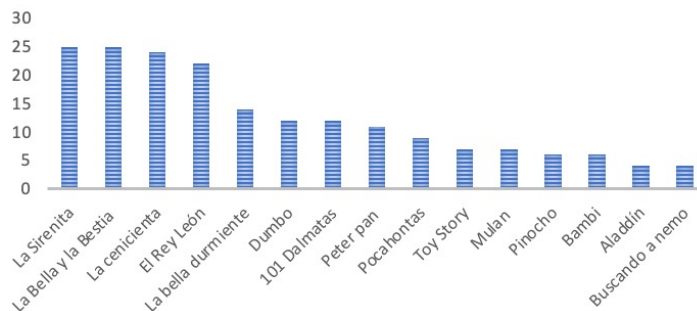
RECORD D'HAVER VIST >5 PEL·LICULES DISNEY

Gràfic 2. Record dels participants d'haver vist més de cinc pel·lícules Disney durant la infantesa.

A la següent pregunta, tal com mostra el gràfic, observem que les quatre pel·lícules més visualitzades en aquestes generacions han sigut: La Sirenita, La Bella i la Bèstia, la Cenicienta i el Rei Lleó. Aquestes quatre coincideixen amb les quatre que prèviament es van escollir per analitzar-les, ja que després d'haver consultat diverses fonts, van ser les més exitoses.

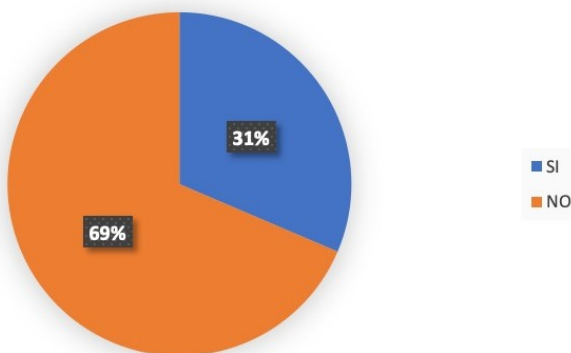
TOP PEL·LICULES QUE RECORDEN ELS PARTICIPANTS

Gràfic 3. Noms de les pel·lícules que els participants recorden haver vist més vegades.

Les respostes obtingudes en aquest gràfic mostren que el 31% dels participants sí que recorden haver vist alguna escena racista i el 69% no ho recorda. Els que van respondre que sí, se'ls va demanar la justificació i descripció d'aquesta escena i la majoria va dir el mateix. L'escena racista que més recorden és a la pel·lícula de Pocahontas quan els soldats discriminen als nadius de l'illa per ser d'una altra ètnia, o en el cas de la pel·lícula del Rei Lleó, la distinció que hi ha en el color de la pell dels personatges, representant als bons amb pell clara i als dolents amb pell fosca.

ESCENES RACISTES

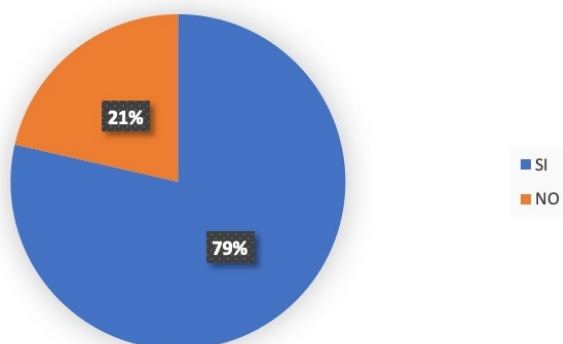

Gràfic 4. Record dels participants d'haver vist alguna escena racista.

En aquest proper gràfic, al contrari de l'anterior, s'observa una gran diferència entre les respostes dels participants. El 79% sí que recorda alguna escena sexista, mentre que el 21% no ho recorda. Alguns participants justifiquen aquestes escenes destacant sobretot desigualtat de gènere, on afirmen que la figura femenina sempre és qui duu a terme les tasques domèstiques com cuinar, netejar o cuidar dels fills, mentre que la

figura masculina és l'encarregada de lluitar, treballar i salvar a la dona. No només destaquen les accions o tasques d'aquests personatges sinó també la diferència entre els caràcters i personalitat d'ambdós. Les dones solen ser obedients i dependents mentre que els homes solen ser valents i lluitadors. En general, la majoria de participants recorden amb claredat la desigualtat de gènere que hi ha a les pel·lícules i descriuen amb detall alguns diàlegs i escenes de diferents pel·lícules, sobretot en la Blancaneus, la Bella dorment, la Cenicienta i Bella i la Bèstia entre altres.

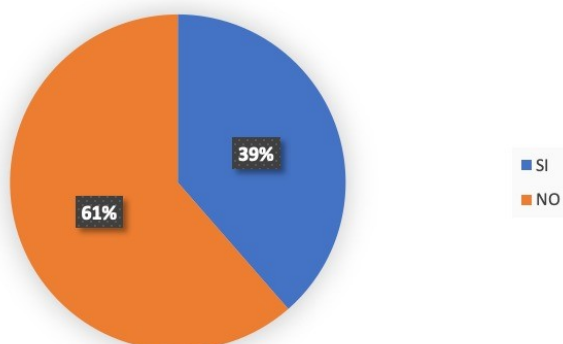
ESCENES SEXISTES

Gràfic 5. Record dels participants d'haver vist una escena sexista.

A la següent pregunta els resultats han sigut força desequilibrats, ja que el 61% no recorda haver vist cap personatge amb discapacitat i el 39% sí.

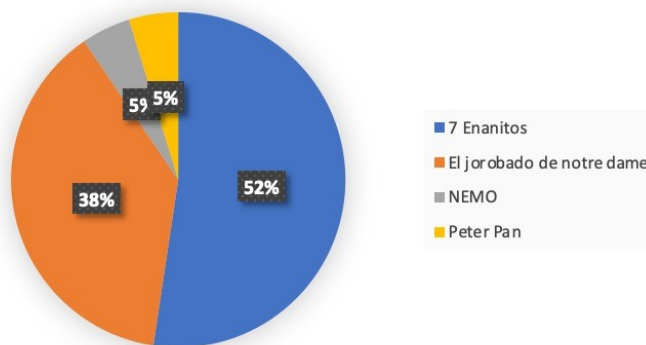
PERSONATGES AMB DISCAPACITAT

Gràfic 6. Record dels participants d'haver vist un personatge amb alguna discapacitat.

A continuació s'adjunta un altre gràfic amb el qual podem observar quins personatges en concret recorden amb alguna discapacitat. Observem que el personatge més recordat és el "mudito" dels set nans de la Blancaneus, el qual el recorden mut, innocent i sensible. En segon lloc és el Jorobado de Notre Dame, el qual el seu propi nom descriu la seva característica física, en aquest cas una gèpa. En tercer lloc recorden a la Dori de Nemo, per la pèrdua de memòria la qual consideren una discapacitat intel·lectual i en últim lloc a la pel·lícula de Peter Pan, en concret al capità Garfi per la seva discapacitat motriu.

PEL·LICULES AMB DISCAPACITATS

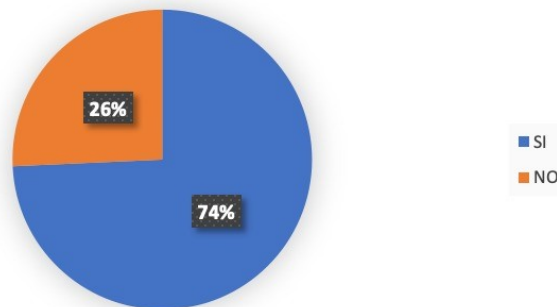
Gràfic 7. Les quatre pel·lícules seleccionades pels participants a les quals hi apareixen personatges amb alguna discapacitat.

En aquesta pregunta el participant havia de descriure els rols de la figura femenina i masculina i justificar amb detall la seva resposta, és per aquest motiu que no s'ha elaborat el gràfic, ja que les respostes han estat molt extenses. Cal destacar la similitud en les respostes dels participants. Pel que fa a l'aspecte físic de les figures femenines, la majoria les recorda amb pell blanca, primes, altes i belles, i pel que fa a l'aspecte psicològic o personalitat, les recorden delicades, servicials, dèbils i obedients. Al contrari les figures masculines són recordades amb un aspecte físic forçut, bells, alts i pertanyents a classe social alta, i pel que fa a la personalitat els recorden protectors, valents, poderosos i salvadors. En definitiva, els rols entre les dues figures són completament oposats, destacant doncs el rol actiu de la figura masculina i el rol passiu de la figura femenina.

Les respostes a la pregunta si les pel·lícules són un reflex de la realitat social, han estat força contrastades. El 74% dels participants pensa que les pel·lícules Disney sí que són un reflex de la realitat social de cada època, i el 26% creu que no. Els que van respondre afirmatiu, es justifiquen dient que el cinema i els mitjans audiovisuals són un mirall del qual es viu a cada societat, i per tant les pel·lícules són les encarregades de transmetre aquests missatges. Alhora creuen que tots els rols i els estereotips estipulats a cada època, també són plasmats en els mitjans audiovisuals. Al contrari, hi ha participants que discrepen aquesta idea. La justifiquen dient que les pel·lícules no haurien de condicionar els pensaments o rols de cada època sinó, mostrar el missatge que es vol transmetre independentment de la realitat social.

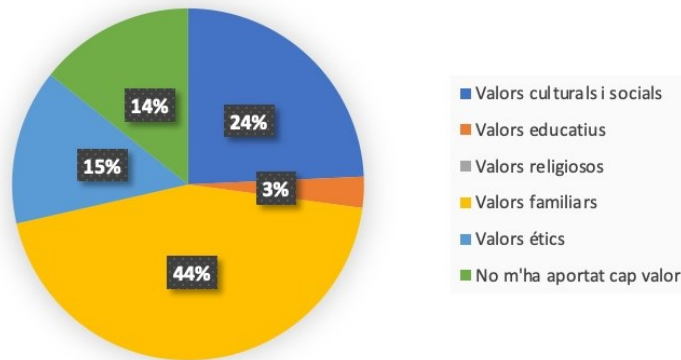
REFLEX DE DISNEY A LA SOCIETAT DE L'ÈPOCA

Gràfic 8. Reflex de Disney a la realitat social de l'època

Pel que fa als valors que a la majoria dels participants ha aportat, com observem al gràfic han sigut els valors familiars amb un 44%. Aquests han estat escollits perquè han permès generar a l'espectador un aprenentatge de l'educació en valors, com el sentiment de pertinença, l'amistat, el respecte i la fraternitat. Altres participants creuen que els ha aportat altres valors culturals i ètics. Destaquem com una part dels participants ha respost que no els ha aportat cap valor educatiu, o directament cap valor en concret.

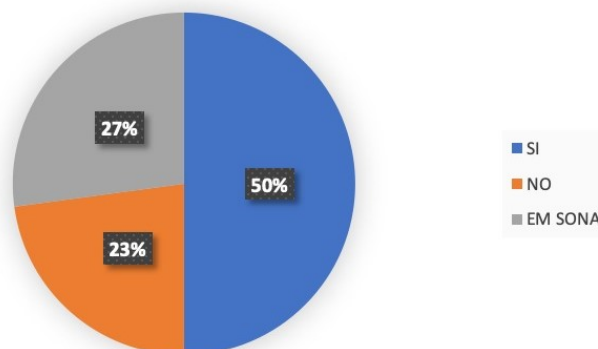
VALORS APORTATS PER DISNEY

Gràfic 9. Valors que han aportat les pel·lícules Disney

Aquesta pregunta es va realitzar per tal de tenir una idea del grau de coneixença que els participants tenen sobre l'educació inclusiva. Observem com el 50% sí té clar el concepte, al 27% li sona aquest concepte, però no el coneix en profunditat, i el 23% no sap què és. Per tant, podem afirmar només la meitat dels participants tenen la informació necessària per conèixer en profunditat de què es tracta l'educació inclusiva i la seva finalitat.

SIGNIFICAT EDUCACIÓ INCLUSIVA

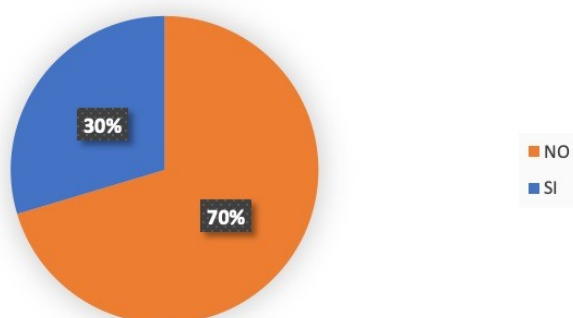

Gràfic 10. Participants que coneixen què és l'educació inclusiva

Aquesta pregunta va relacionada amb l'anterior, i per tant, els participants que han respost han sigut els que sí que coneixen què és l'educació inclusiva. Justifiquen la pregunta dient que Disney a les pel·lícules més antigues no feia ús de la inclusió, ja que no es contemplava la diversitat en termes amplis. És a dir, hi havia desigualtat de gènere i aquest fet causava discriminacions i estereotips, hi havia exclusió social on

es feia distinció d'estats econòmics i socials dels personatges, no hi havia diversificació dels personatges per tant, no solien aparèixer la discapacitat, les diferències individuals o necessitats especials, ni l'orientació sexual. Tot i això, creuen que actualment cada vegada es va contemplant de manera més significativa la inclusió amb una mirada més àmplia.

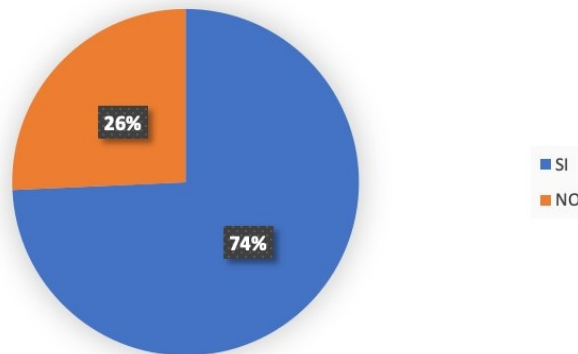
ÚS DE L'EDUCACIÓ INCLUSIVA A DISNEY

Gràfic 11. Ús de l'educació inclusiva a les pel·lícules Disney

L'última pregunta que es va formular als participants va ser si canviarien alguna cosa sobre les pel·lícules Disney que han vist fins ara, la qual el 74% va dir que sí, i el 26% va dir que no. Aquelles persones que van respondre que sí, farien algun canvi en els elements com ara els rols dels personatges per tal que fossin més equitatius i mostressin igualtat. Alhora també inclourien diversitat en els personatges tant d'aspecte físic, com de gènere, com de classe social o cultural. Moltes d'elles també els hi seria interessant tractar temes de salut mental per oferir un aprenentatge a l'espectador, i evitar molts dels estereotips que hi ha presents. En general la majoria, faria canvis que s'aproximessin a la realitat per tal que el públic infantil pogués fer una relació i un aprenentatge de les pel·lícules i aplicar aquells coneixements apresos a la seva realitat quotidiana. Les persones que van respondre que no farien canvis, no van justificar la seva resposta.

CANVIS A LES PEL·LÍCULES DISNEY

Gràfic 12. Canvis a les pel·lícules Disney

5. CONCLUSIONS

5.1 Resposta a la pregunta de recerca

Després de tota una recerca teòrica detallada, una anàlisi de les dades recollides a través dels documents audiovisuals, els instruments pràctics i el resum d'aquests resultats, procedeixo a elaborar unes conclusions i discussió a partir de tots els conceptes apresos i amb la finalitat de concloure aquest Treball de Fi de Grau.

Per començar, el fet de fer una observació detallada durant aquesta investigació, m'ha permès donar resposta a les preguntes de recerca plantejades a l'inici. En primer lloc, la pregunta plantejada era si les pel·lícules Disney contempen la inclusió. Per respondre aquesta pregunta, m'he basat en les quatre pel·lícules clàssiques més exitoses de la indústria Disney, i després de tota l'observació i anàlisi d'aquestes puc afirmar que no. Els diàlegs, els rols dels personatges, la vestimenta, i sobretot, el llenguatge usat en aquestes pel·lícules, fomenta la discriminació i les desigualtats. Relacionant per tant, aquest fet amb la definició d'Amstrong (2011) sobre la inclusió: [...] El fet que tots siguin valorats per igual, amb independència de les diferències percebudes respecte a capacitat, sexe, classe social, ètnia [...], s'afirma que per tal que les pel·lícules fossin inclusives no haurien d'aparèixer aquestes discriminacions. En segon lloc, l'altra pregunta de recerca plantejada va ser com són percebudes aquestes pel·lícules per diferents generacions. Després d'haver fet entrevistes i qüestionaris a diferents subjectes, he pogut observar que la majoria dels participants

percep i descriu aquestes pel·lícules com poc inclusives, ja que aquestes no s'ajusten a la realitat social, fomenten la discriminació, i no contempen la diversitat ètnica, social o intel·lectual. No obstant això, els mateixos subjectes creuen les pel·lícules actuals que ofereix aquesta indústria, sí que comencen a contemplar la inclusió. Cada cop apareixen personatges més diversificats, amb diferents aspiracions i rols, els quals s'ajusten a la realitat actual. Alhora, els estereotips de gènere van desapareixent cada vegada més. Els rols que les princeses Disney actuals presenten, contempen una evolució respecte a les antigues princeses, les quals comencen a tenir més inquietuds, a desafiar normes i convencions socials, i a no acceptar els seus rols estipulats com a princeses. No obstant això, aquest fet no és present de manera general a totes les pel·lícules, ja que en altres, aquesta actitud és temporal. He pogut observar com les princeses desafien als seus destins per acabar igualment amb el príncep. Pel que fa als caràcters i personalitat dels personatges, han anat guanyant autonomia, poder i independència.

5.2 Grau d'assoliment dels objectius

Durant l'elaboració d'aquest treball, tant a la part teòrica com a la pràctica, he anat assolint els objectius establerts. A continuació esmento per ordre els objectius plantejats a l'inici i el seu grau d'assoliment:

- 1. Analitzar i descriure els elements que compleixen amb la inclusió.** Aquest objectiu l'he assolit totalment a través de la lectura de diferents articles i recerques de referents teòrics durant la primera part del treball.
- 2. Observar si aquests elements són presents a les pel·lícules.** Aquest objectiu també ha quedat assolit durant la part pràctica del treball a través de la visualització de diferents documents audiovisuals, en aquest cas, les pel·lícules escollides.
- 3. Conèixer com perceben diferents generacions les pel·lícules Disney amb relació a la inclusió.** Pel que fa a aquest objectiu, l'he pogut assolir també a la part pràctica a través de les entrevistes i qüestionaris, els quals han permès

descobrir l'opinió de diferents subjectes amb relació a la inclusió. De totes maneres, hauria sigut favorable considerar l'opinió d'un públic més ampli. Més endavant es detalla aquest aspecte a l'apartat de limitacions.

Pel que fa a les hipòtesis plantejades, reprenc al final del treball per poder-les afirmar o desmentir. En aquest estudi van plantejar-ne dues:

- **Les pel·lícules Disney durant els anys han evolucionat i cada cop es consideren més inclusives.**
- **Les pel·lícules Disney tenen en compte elements inclusius com la igualtat personal, ètnica, social i de gènere.**

Pel que fa a la primera hipòtesi, s'ha complert parcialment i l'he pogut comprovar mitjançant la comparació entre les pel·lícules més antigues i les més actuals, i alhora, amb les respostes dels participants als qüestionaris. A més d'haver analitzat les quatre pel·lícules escollides, també he visualitzat algunes altres més actuals, com la de Tiana i la granota (*The Princess and the Frog* 2009), Valenta (*Brave* 2012), Congelada (*Frozen* 2013) o Vaiana (*Moana* 2016), on he pogut comprovar que alguns elements han contemplat un avenç pel que fa a la inclusió, però altres no tant. En el cas de Tiana i la Granota s'observa l'aparició de la primera princesa Disney d'ètnia africana, el qual fet és significatiu i positiu. No obstant això, la pel·lícula segueix mostrant estereotips sobre les ètnies i un racisme subtil, i segueix reproduint el mateix esquema tradicional de una noia infeliç fins que troba al seu amor, per aquests fets no la podem considerar totalment inclusiva. D'altra banda Brave i Frozen han aconseguit trencar amb els estereotips de gènere de la figura femenina, convertint-se així en noies fortes, valentes i independents, les quals deixen de necessitar un príncep que els hi solucioni els problemes. Vaiana també ha contemplat una mirada reflexiva i profunda sobre la cultura polinèsia, representant així a una princesa audaç i intel·ligent, sense la necessitat de discriminar per les peculiaritats de la regió. Per tant, la primera hipòtesi s'ha complert parcialment, ja que puc destacar la notable evolució d'alguns elements, però no tots.

La resposta a la segona hipòtesi és força similar a la primera. He pogut comprovar que en les darreres pel·lícules que la factoria ha produït, sí que s'han contemplat alguns elements de la inclusió com la igualtat ètica i de gènere. No obstant això, altres aspectes com l'orientació sexual o la discapacitat, han seguit estant ocults. Per tant, la conclusió general que extrec sobre les meves hipòtesis és que, Disney sembla que vulgui fer intents de crear pel·lícules cada vegada més inclusives, però sense arriscar-se per por a la menor recaptació de capital, ja que el cinema és un negoci i per tant a l'empresa li interessa mostrar aquells temes a favor del seu interès per tal de vendre al seu públic objectiu, que en aquest cas no són els infants sinó els pares i mares. Alhora, per temor als comentaris desfavorables o perjudicials del seu públic, o per la mateixa resistència social.

5.3 Limitacions de la recerca

En aquest apartat faig referència a les limitacions que se m'han presentat durant aquest procés de recerca. La primera limitació apareguda ha sigut el gran nombre de pel·lícules Disney que existeixen. El fet que la factoria hagi produït tantes durant tants anys, la selecció d'aquestes ha estat més complexa i gradual. És per aquest motiu que finalment vaig escollir les clàssiques i més exitoses de cada generació.

Una altra limitació va aparèixer durant la part pràctica, en concret durant la realització de les entrevistes i qüestionaris. Les dades que anava obtenint de tots els participants, sempre es basaven en la seva subjectivitat i opinió, les quals no podien oferir una certesa total. En conseqüència d'aquest fet, he pogut descobrir que per tal d'obtenir unes dades objectives i significatives, el nombre d'entrevistes i qüestionaris ha de ser major.

Per últim, la limitació més gran durant en aquesta investigació ha sigut que gran part de la població coneix de manera superficial la inclusió. Tampoc comprèn en què es basa, què implica o com s'aplica a la vida quotidiana, per aquest motiu se m'ha complicat força el procés de recollida de dades.

5.4 Perspectives de futur en la línia de la investigació

Després d'haver extret els resultats i conclusions, aquesta recerca m'ha consolidat l'aprenentatge d'alguns aspectes que em serviran de recursos i estratègies per a un futur durant la meua tasca docent. Un d'aquests aspectes és la importància de treballar l'educació inclusiva des de les primeres edats. Un cop acabada l'entrevista amb l'infant d'onze anys, vaig adonar-me que aquest no sabia què era la inclusió. A partir d'aquí vaig fer la reflexió que caldria que als centres educatius es posés l'accent en aquest assumpte, per tal que l'alumnat a l'acabar l'educació primària pogués tenir consciència i coneixement del significat d'aquest concepte, què implica i com el poden aplicar a la seva quotidianitat. En conseqüència a aquest fet, si els alumnes finalitzen l'educació obligatòria amb coneixements sobre la inclusió, la societat cada vegada estarà més formada sobre aquesta i per tant, molts aspectes i elements que actualment encara segueixen ocults, aconseguiran estar normalitzats i acceptats socialment.

Després de consultar diverses fonts, destaco el projecte Filosofia 3/18 del Grup d'Innovació i Recerca per a l'Ensenyament de la Filosofia (GrupIREF). L'objectiu d'aquest projecte es basa a reforçar les habilitats del pensament de l'alumnat per impulsar i enfortir la capacitat reflexiva. Un cop he conegut i descobert aquesta metodologia d'aprenentatge, considero adient que els docents la puguem aplicar a l'aula per tractar diversos àmbits, entre aquests, la inclusió. Per tal d'aprofundir la temàtica investigada en aquest treball, estableixo relació entre la metodologia del GrupIREF i l'educació inclusiva, proposant una activitat didàctica per dur a terme l'aula. Aquesta es basaria a mostrar algun fragment de les pel·lícules clàssiques de Disney, i una vegada visualitzat aquest, es farien diverses preguntes als alumnes per tal de fomentar la seva capacitat de reflexió, el pensament crític i la participació a través del diàleg sobre el fragment visualitzat, amb la finalitat que aquests esdevinguin persones raonables i coneguin què és la inclusió i que comporta aquesta. Cal que les preguntes estiguin adaptades a l'edat i segueixin uns criteris i una coherència. Des del GrupIREF es plantegen quatre tipus de preguntes: 1. Les que afavoreixen la construcció i reconstrucció del coneixement. 2. Les que van dirigides a aprofundir en

el coneixement de l' acció. 3. Les que desenvolupen la consciència del mateix procés d'aprenentatge. 4. Les dirigides a crear una comunitat de recerca. Totes quatre tenen una finalitat diferent, però el que tenen en comú és que estan pensades perquè l'alumne pugui posar en pràctica la capacitat metacognitiva sobre els seus coneixements, i alhora qüestionar-se aspectes basats en els seus propis criteris. És per aquest motiu, doncs, que alhora destaco la gran importància del paper del mestre a l'aula, el qual ha de revisar els recursos que ofereix als seus alumnes, i la manera en com treballar aquests per tal d'afavorir les habilitats del pensament de l'alumnat.

6. BIBLIOGRAFIA

Aguilar Ródenas, C. (2015). Princesas Disney. De los cuentos clásicos a las nuevas interpretaciones

Alaminos-Fernández, A. F., & Martínez-Villar, M. (2017). ¿Son los clásicos Disney un buen recurso para trabajar la Inclusión Educativa?

Armstrong, D. Armstrong, A.C. & Ilektra Spandagou (2011) Inclusion: by choice or by chance?, International Journal of Inclusive Education

Arnaiz, P. (2003.) Educación inclusiva: Una escuela para todos. Archidona: Alibeje Bellveser, E (ed.) : Manual de comentació audiovisual en ràdio i televisió. Valencia: Universidad de Valencia, 1999.

Bettelheim, B., & Furió, S. (1977). Psicoanálisis de los cuentos de hadas. Barcelona: Crítica.

Booth, T., Ainscow, M., Black-Hawkins, K., Vaughan, M., & Shaw, L. (2000). Índice de inclusión. *Centro de los Studios en la Educacion*.

Campos, G., Saucedo, J. P. Y., Vitela, A. B., & Escolar, B. Título: Estereotipos de la mujer en las princesas Disney.

Casetti, F. & Di Chio, F. (1998). Cómo analizar un film. Barcelona: Paidós.

Chatman, S. (1990). Historia y discurso. La estructura narrativa en la novela y el cine. Madrid: Taurus.

Chaumier, J. Análisis y lenguajes documentales. El tratamiento lingüístico de la información documental. Barcelona: Mitre, 1986.

Cheu, J. (Ed.). (2013). Diversity in Disney films: Critical Essays on race, ethnicity, gender, sexuality and disability. McFarland.culturales

Decret 150/2017, de 17 d'octubre, sobre l'atenció educativa de l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (10 de juliol de 2009). núm. 7477. Recuperat de: <https://cido.diba.cat/legislacio/7322794/decret-1502017-de-17-doctubre-de-latencio-educativa-a-lalumnat-en-el-marc-dun-sistema-educatiu-inclusiu-departament-densenyament>

Digón, P. (2006). El caduco mundo de Disney: propuesta de análisis crítico en la escuela. *Comunicar*, 13(26), 163-169.

DiMaggio, M., *Escribir para televisión. Cómo elaborar guiones y promocionarlos en las cadenas públicas y privadas*, Madrid, Paidós Comunicación, 1992.

Dyer, R. (2001). *Las estrellas cinematográficas*. Barcelona: Paidós.

Echeita, Gerardo. *Educación para la inclusión o educación sin exclusiones*. Vol. 102. Narcea Ediciones, 2016.

Egri, L., *The art of dramatic writing. Its basis in the creative interpretation of human movies*, New York, Touchstone Book, 1946

Escandell Bozada, M. (2013). Estereotipos femeninos en Disney: hacia un cuento no sexista.

Flores, J. G., Gómez, G. R., & Jiménez, E. G. (1999). *Metodología de la investigación cualitativa*. Málaga: aljibe.

Forero, M.T., *Escribir televisión. Manual para guionistas*, Barcelona, Editorial Paidós, 20

Forster, E. M. (1983). *Aspectos de la novela*. Madrid: Debate.

Hidalgo, I. V. (2005). *Tipos de estudio y métodos de investigación*.

Galán Fajardo, E. (2007). *Fundamentos básicos en la construcción del personaje para medios audiovisuales*.

Gavaldón, B. G. (1999). Los estereotipos como factor de socialización en el género. *Comunicar*, (12).

Giroux, Henry A. (2010): "Lo que los niños aprenden de Disney". En: Roberto Aparici (ed.): *La construcción de la realidad en los medios de comunicación*. Madrid: Uned, pp. 65-79.

González, J. (2001). El paradigma interpretativo en la investigación social y educativa: nuevas respuestas para viejos interrogantes. *Cuestiones pedagógicas*, 15, 227-246.

González-Garza, G. M. ¿ Qué le enseñan a los niños y niñas las películas de Disney y qué tanto les puede llegar a afectar?. Solís García, P. (2019). *La visión de la discapacidad en la primera etapa de Disney: Blancanieves y los 7 enanitos, Alicia en el País de las Maravillas y Peter Pan*.

Gustav, J. C. (1981). *Arquetipos e inconsciente colectivo*. Recuperat de: <https://rua.ua.es/dspace/bitstream/10045/74067/1/Son-los-clasicos-Disney-un-buen-recurso-para-trabajar-la-Inclusion-Educativa.pdf>

Gutierrez A., Bernstein A.L. i Lee. K. (2015) *Walt before Mickey*. EU: Lensbern Entertainment, Producciones ALB. Distribuïda per Netflix

León Rubio, J.M. y OTROS (1996): «Estereotipos, prejuicios y discriminación», en León, J. y otros (Ed.): *Psicología Social. Una guía para el estudio*. Sevilla, Kronos; 139-148.

Mackie, M.M. (1973): «Arriving at Truth by Definition: CaseofStereotypelnaccuracy»,en*SocialProblems*,20; 431-447.

Mases Blanch, N. *Anàlisi documental i preservació de continguts multimèdia*. UOC.

Meneses, J., Rodríguez, D. (2011). El cuestionario y la entrevista. Recuperat de: <http://femrecerca.cat/meneses/publication/cuestionario-entrevista/cuestionario-entrevista.pdf>

Moliner Garcia, O. (2013). *Educación inclusiva*. Publicacions Universitat Jaume I.

Núñez Domínguez, T. (2008). *La mujer dibujada: el sexismo en películas y series de animación. Los medios de comunicación con mirada de género* (pp. 139-161).

OMS (2001). Clasificación Internacional del Funcionamiento, las Discapacidades y la Salud. Ginebra: OMS (CD-ROM, multilingüe. Versión 1.0).

Pérez, J. S., Llanos, M. N., Maset, P. P., & Martínez, J. R. L. La historia de dos niños con diversidad funcional incluidos en un centro ordinario.

Què és el GrupIREF? (en català), 08-11-2014. [Consulta: 6 maig 2021].

Rufí, J. P. P. (2016). Metodología de análisis del personaje cinematográfico: Una propuesta desde la narrativa fílmica. Razón y palabra, 20(95), 534-552.

Samuel Doux. (2006): Érase una vez Walt Disney, TF1 / Agence Photographique de la Réunion des Musées Nationaux, París.

Seeger, L., Cómo crear personajes inolvidables. Guía práctica para el desarrollo de personajes en cine, televisión, publicidad, novelas y narraciones cortas. Barcelona, Editorial Paidós, 1990.

Taguieff, P. A., & Priego, M. T. (2001). El racismo. Debate feminista, 24, 3-14.

Tajfel, H. (Ed.) (1984): Grupos humanos y categorías sociales. Barcelona, Herder.

Tomashevski, B. (1982). Teoría de la literatura. Madrid: Akal.

Unides, N. (2006). Convenció sobre els drets de les persones amb discapacitat i protocol facultatiu.

Valero, C. C. (2015). Imágenes infantiles que construyen identidades adultas: Los estereotipos sexistas de las princesas Disney desde una perspectiva de género.

Verdugo, M.A. (1994). El cambio de paradigma en la concepción del retraso mental: la nueva definición de la AAMR. Siglo Cero, 5-24.

Williams, J.E. & Best, D.L. (1990): Measuring Sex Stereotypes: a Multination Study. Newbury Park,

7. ANNEXOS

A les entrevistes presentades a continuació s'hi identifica la persona entrevistada, és a dir, s'introdueixen les dades referents a la persona com l'edat, el sexe, l'ocupació professional, la data de l'entrevista i l'hora.

Per a la transcripció de les entrevistes s'ha escollit la transcripció de tipus natural. En aquesta s'escriu textualment el que s'ha dit en la gravació, obviant tartamudeigs, interjeccions o repeticions. La transcripció natural és la més utilitzada per investigacions qualitatives, en les quals l'entonació de la interpretació no és tan rellevant. Cal destacar que a l'entrevista que s'ha fet al nen d'onze anys, s'han modificat algunes paraules per tal que el vocabulari usat fos més entenedor i clar amb relació a la seva edat.

ANNEX 1. Entrevista 1

El subjecte 1 d'aquesta primera entrevista és actual estudiant de cinquè de primària. És un nen molt curiós, treballador i participatiu, el qual li agrada compartir amb els altres les seves reflexions i opinions. És per aquest motiu que vaig entrevistar-lo perquè sempre té moltes idees interessants per compartir.

11 anys (nascut el 2010), actual estudiant de cinquè de primària.

Data: 26 de Març 2021, 18:09 h

Entrevistadora: Abril (A)

Entrevistat: E

A: Bona tarda, gràcies per haver volgut participar en aquesta entrevista. La teva ajuda m'anirà molt bé per al meu treball.

E: De res!

A: Molt bé, comencem! Primer de tot, hauràs d'escollir una pel·lícula d'aquestes quatre. La que tu vulguis o la que més t'agradi.

E: (Ràpidament contesta) Vaiana.

A: Sí? D'acord. Doncs ara totes les preguntes que jo et faré, aniran relacionades amb la pel·lícula de Vaiana

E: D'acord.

A: Què és el que més et va agradar de la pel·lícula?

E: Doncs quan la Vaiana coneix a un personatge que es diu Maui, perquè el Maui l'ajudarà i perquè és molt fort.

A: Genial! I em podries descriure una mica com és el Maui perquè jo tingui una idea?

E: És un home "grandote", fort, té tot el cos ple de tatuatges, el cabell rinxolat i llarg i aquest personatge el fa ser la roca. Quan la Vaiana el coneix, primer li cau malament perquè s'emporta el seu gall, però després es fan amics i s'ajuden un a l'altre.

A: Molt bé. I quina és l'escena, o el moment que més recordes de la pel·lícula?

E: Doncs la primera escena, quan l'àvia de la Vaiana explica a tots els nens les històries dels monstres, i històries de quan la Vaiana era petita.

A: I per què et va agradar tant aquesta escena?

E: Em va agradar que expliqués les històries perquè així sabien el que va passar al passat. També perquè va ser un moment molt familiar.

A: I canviaries alguna cosa de la pel·lícula, o ja t'agrada tot com està?

E: Sí. Sí que canviaria alguna cosa. La mort de l'àvia, i això és el que canviaria. M'agradaria que l'àvia pogués ajudar també a la Vaiana a fer el seu treball.

A: Per què t'hagués agradat que l'àvia sigues viva?

E: Perquè no m'agrada gaire el tema de la mort.

A: Et fa por parlar d'aquest tema?

E: Por no, però no m'agrada.

A: D'acord. I de tots els personatges, quin és el que més destaqués?

E: La Vaiana

A: Per què? Com actuava la Vaiana? Quin era el seu rol?

E: La Vaiana és com la meva mare, igual! És guapa, responsable i bona mare.

A: Està molt bé que hagi fet aquesta relació de la Vaiana amb la teva mare!

E: Sí! La Vaiana també és una nena molt treballadora que s'esforça molt per allò que vol aconseguir.

A: Genial! Està molt bé que les pel·lícules ens ensenyin que ens hem d'esforçar per aconseguir allò que volem, oi?

A: Vinga ja anem per l'última pregunta! No sé si coneixes què és l'educació inclusiva. És una educació que vol integrar, ajuntar, a totes les persones sense tenir en compte, si són nens o nenes, si tenen alguna discapacitat, si vénen d'un altre país... Per què tu saps que hi ha gent que si un nen té una discapacitat, el fan fora i no el volen, oi? O si són d'un altre país no volen jugar amb ell o ella... Hi ha gent que fa això. Doncs l'educació inclusiva et diu: no, això no ho podem fer! Hem d'intentar estar tots junts i respectar les nostres diferències.

A: Ara que ja saps què és l'educació inclusiva, creus que Disney fa ús d'aquesta d'educació, tu què creus?

E: Doncs... jo a les pel·lícules de Disney no he vist a cap persona discapacitada...

A: I davant aquesta situació, creus que Disney hauria de fer pel·lícules on sortissin persones amb alguna discapacitat o no?

E: (Ràpidament contesta) Sí. Perquè quan la gent vegi aquestes pel·lícules, aprengui a respectar, perquè és una persona igual que nosaltres.

A: Al nostre dia a dia sí que veiem persones així, oi?

E: Sí, per això també haurien de sortir a les pel·lícules.

A: Molt bé, doncs ja hem acabat!

E: Ja està? Sí que ha sigut ràpid!

ANNEX 2. Entrevista 2

El subjecte 2, és graduat en ciències de l'activitat física i l'esport i en fisioteràpia. És actual preparador físic dels seus clients, els quals els anima a mantenir una dieta saludable i equilibrada amb la compaginació de l'esport. Alhora, també l'apassiona l'educació i dia a dia s'informa sobre com es podria millorar el sistema educatiu, i de les actuals estratègies educatives. És per això que vaig voler fer-li l'entrevista per tal de tenir una opinió d'algú que no es dedica directament a l'àmbit educatiu.

23 anys (nascut el 1997), graduat en ciències de l'activitat física i l'esport i fisioterapeuta, i actual entrenador personal

Data: 4 d'abril 2021, 19:47 h

Entrevistadora: Abril (A)

Entrevistat: S

A: Bona tarda. Gràcies per compartir amb mi aquests minuts i participar en la realització del meu TFG.

S: Gràcies a tu per comptar amb mi.

A: Comencem... Seguidament et mostraré una taula amb diferents pel·lícules de la teva generació i n'hauràs d'escollir una.

S: D'acord. La que escullo és la Bella i la Bèstia.

A: Què va ser el què més et va agradar?

S: El que més em va agradar va ser el moment en què la noia accepta a la Bèstia i ho demostra davant de tothom, perquè jo sempre he pensat que tots som iguals i per molt que una persona sigui diferent a l'àmbit físic per exemple, per dins tots som iguals i tenim els mateixos drets. Em va agradar que encara que la noia tingués un estatus major, no li importava com era la bèstia per fora, sinó les seves qualitats interiors.

A: Llavors dius que som diferents però a la vegada igual? Podries especificar una mica aquest concepte?

S: És a dir, podem ser diferents a l'àmbit físic, pel que fa a l'aspecte... també quant a capacitats intel·lectuals, diferències ètniques... però per dins tots som persones i tots hauríem d'acceptar-nos per igual sense tenir cap mena de vergonya. A la pel·lícula penso que totes les persones tenen el mateix dret a ballar davant de tothom i ser acceptats i no ser discriminats.

A: I per tant, l'escena que més recordes imagino que és aquesta que acabes de nomenar del moment del ball entre la Bella i la Bèstia no?

S: Sí, és aquesta.

A: I canviaries alguna cosa de la pel·lícula?

S: (Va trigar uns segons a contestar i va haver de pensar què dir). Des del meu punt de vista penso que la pel·lícula és una mica ofensiva contra la Bèstia per tal de després poder fer la contra i poder demostrar que s'ha d'acceptar.

A: És a dir, creus que han fet bé en exagerar el paper de la bèstia per després donar-li la volta?

S: Sí, per tal que després tots ens adonem que per molt bèstia que sigui és bona persona. Potser crec que a l'àmbit físic no era necessari posar-lo tan, tan bèstia, però d'altra banda penso que està bé perquè la més bèstia que et puguis imaginar, fins aquella persona té un bon cor. Penso que han fet bé per transmetre el missatge.

A: Creus que potser també pot anar relacionat amb els estereotips i prejudicis que les persones podem tenir?

S: Sí, exacte. Per això dic que fins aquella persona que ens la podem imaginar com la pitjor, després ens pot fer canviar d'opinió.

A: D'acord. I quin personatge és el que més destaca?

S: El candeler, perquè tenia una gran habilitat per ajudar als altres.

A: I per tant, dels rols dels personatges, és a dir a la manera d'actuar i l'actitud, també et quedes amb el candeler?

S: No, em quedo amb la Bèstia, perquè crec que malgrat tot el que la gent el critica, i com el tracten, al final ell segueix endavant demostrant com és ell de veritat i tot el que és capaç de fer.

A: Molt bé, i creus que aquesta pel·lícula quan eres petit et va aportar algun tipus de valor?

S: Sí. Tal com t'he dit abans aquesta pel·lícula em va servir per aprendre que hem d'acceptar a tothom malgrat les diferències que puguem tenir, intentar evitar prejudicis, el respecte cap als altres... També el tema de cuidar a la noia.

A: A què et refereixes de cuidar a la noia?

S: Aquest tema pot portar contradiccions perquè hi ha moltes noies que diuen que elles soles ja se saben cuidar i no les ha de cuidar ningú. Però jo penso així, a mi em sembla bé que es mostri la cura i l'estima cap a la noia en aquest cas o cap a qualsevol persona.

A: És a dir, que no la cuides pel fet que sigui una noia, sinó pel fet que és algú a qui estimes.

S: Sí, sí. Exacte. Igual que cuidaries a un germà, a una mare...

A: I amb relació a l'educació inclusiva, creus que Disney ha fet ús en aquesta pel·lícula?

S: En aquesta pel·lícula en concret no sabia què dir... perquè al principi li ha calgut excloure moltíssim a la bèstia per poder demostrar que no era acceptat. I a mi, em dóna la sensació que si volen demostrar a la gent que s'ha d'incloure a tothom, ho podrien fer d'una altra manera. Al principi l'exclouen i donen a entendre que per la seva condició física és "normal" que estigui exclòs.

A: Exacte! És a dir que han d'arribar al punt d'excloure'l i discriminar-lo tant, per després arribar a incloure'l.

S: Clar. Llavors potser l'espectador pot pensar que si la persona més lletja està exclosa, és normal perquè és el mateix que passava a la pel·lícula. Si la pel·lícula fos del tot inclusiva, penso que no els caldria excloure'l tant per arribar a transmetre el missatge. No sé si m'explico...

A: Sí, t'has explicat perfectament! Fins aquí l'entrevista, moltes gràcies.

ANNEX 3. Entrevista 3

El subjecte 3 d'aquesta entrevista ha sigut mestre d'educació especial (antigament anomenada pedagogia terapèutica). També està llicenciat en mediació i coaching familiar i educatiu. Amb el pas del temps i la seva experiència ha anat desenvolupant activitats professionals amb relació a l'educació emocional, els valors i els hàbits familiars i educatius. A partir del reconeixement de les dificultats quotidianes ha aconseguit esdevenir un especialista en la gestió dels conflictes i dificultats de conducta en contextos familiars i educatius.

65 anys (nascut el 1956), actual *coach* educatiu i familiar

Data: 2 d'Abril 2021, 20:08 h

Entrevistadora: Abril (A)

Entrevistat: Q

A: Bona tarda, gràcies per haver volgut participar en aquesta entrevista. La teva ajuda m'anirà molt bé per al meu treball. Has sigut escollit com a participant perquè tu has conegut de primera mà tot el món de l'atenció a infants amb necessitats especials, doncs, la teva experiència i la teva visió amb relació el tema en qüestió, segur que em serà molt útil.

Q: Gràcies a tu per haver comptat amb mi. Espero que la meva experiència et pugui facilitar la recollida d'informació per al teu TFG.

A: Molt bé, comencem! Primer de tot, hauràs d'escollir una pel·lícula d'aquestes quatre.

Q: Blancaneus i els set nans. (L'elecció va ser molt ràpida i clara)

A: D'acord. Què va ser el que més et va agradar quan eres nen en veure aquesta pel·lícula?

Q: El que més em va agradar va ser la història d'una nena que vivia perduda al bosc, que troba la caseta amb els nans, els quals tots eren molt treballadors, i cada un d'ells tenia una qualitat diferent. El que més em va agradar va ser que tots la van acollir a casa seva, i com no... el final feliç.

A: Tens raó, mai pot faltar el final feliç en les pel·lícules Disney! I quina és l'escena que actualment més recordes?

Q: L'escena que més recordo és quan els nans arriben a casa i se la troben dormint als seus llits, per la sorpresa que em va causar. Quan mires una pel·lícula ho veus tot com si fos real, llavors penses i estàs pendent dels moments que generen sorpresa o intriga. D'alguna manera cada pel·lícula et fa sentir una emoció diferent.

A: I si fas una reflexió, canviaries alguna cosa de la pel·lícula?

Q: Ara que tinc l'edat que tinc sí, canviaria el final, la certa estigmatització del "mudito", del "gruñón"...

A: A què et refereixes quan dius que canviaries el final?

Q: A què no cal que aparegui cap príncep o un noi molt guapo a arreglar-li la vida a la noia.

A: D'acord. Quin va ser el personatge que més et va agradar o més destacaques?

Q: El personatge que més em va agradar i més tendresa em va fer va ser el "mudito".

A: Tendresa et refereixes a la seva innocència o què exactament?

Q: Sí, per la innocència, no pel fet que fos "mudito". A l'edat que vaig veure la pel·lícula jo tenia un amic que era també "mudito", era sord-mut, però amb el temps recordo que va aprendre a parlar.

A: És fantàstic que pogués aprendre a parlar amb el temps! I pel que fa als rols dels personatges, quin va ser el que més et va cridar l'atenció?

Q: El rol que em va cridar més l'atenció va ser el del savi, ja que era qui portava la veu cantant de tot el grup de nans, el rondinaire perquè era l'oposat al savi, i la Blancaneus. Aquesta era una noia molt afectuosa, que ajudava a tots, fins i tot al rondinaire que no parava de queixar-se sense parar. Era amable amb tots els nans independentment de les seves característiques o qualitats.

A: I creus que aquesta pel·lícula t'ha aportat algun tipus de valor?

Q: Sí que m'ha aportat valors. Les primeres pel·lícules em van aportar diversió, eren pel·lícules que sempre tenien un final feliç i, home a qui no li agrada que una història acabi bé? Pel que fa als valors podria dir valors morals i socials, sobretot veiem la manera que té la Blancaneus de fraternitzar amb tots els nans. Contravalors podríem dir el paper de la madrastra. Clar que això són coses que passen al dia a dia, i més uns anys enrere això passava sovint, en famílies amb diners, però no cal esperar que vingui algú a rescatar-te, un mateix pot fer coses per sortir-se'n.

A: Molt bé, i ja anem per acabar amb l'última pregunta... Creus que Disney va fer ús de l'educació inclusiva en aquesta pel·lícula?

Q: Doncs... M'hi hauria de posar a pensar-ho amb detall si Disney fa ús o no, però jo crec que d'alguna manera sí. Disney va començar als anys 30, llavors els valors i la manera de pensar era molt diferent dels d'ara. A la seva manera jo crec que si treballava per l'educació inclusiva, tal com s'entenia en aquell moment. Per exemple el "mudito" que era un nen que no sabia parlar l'acollien, el cuidaven... potser no l'ensenyaven suficient a espavilar-se pel seu compte i a tenir autonomia però l'acollien. Ara les noves pel·lícules s'han anat adaptant als nous temps i nous pensaments socials, incloent-hi la inclusivitat.

A: Quan tu eres nen tenies aquesta visió de la inclusivitat o ha sigut més un fenomen d'ara? Perquè quan tu eres nen ni tan sols es parlava de què era la inclusió ni es

coneixia, i hi havia molta gent que quedava exclosa de la societat i per això no apareixia a les pel·lícules oi?

Q: Quan jo era nen d'inclusivitat ni se'n parlava, el gran valor (si ho podem dir així) era que es tinguessin en compte aquelles persones que necessitaven una atenció i ajuda especial.

A: D'acord, ja hem acabat, moltes gràcies per la teva participació.

ANNEX 4. Entrevista 4

El subjecte 4 d'aquesta entrevista és actual mestra d'Educació Infantil a una escola pública de Mollet del Vallès. Des que va acabar el grau, va començar a fer d'interina a diverses escoles públiques, fins que va aprovar les oposicions de mestra. Considera fonamental la formació contínua i és per això que sempre intenta fer cursos formatius per conèixer totes les noves metodologies, propostes i estratègies de l'àmbit educatiu.

40 anys (nascuda el 1981), actual mestra d'educació infantil

Data: 6 d'Abril 2021, 11:13 h

Entrevistadora: Abril (A)

Entrevistada: C

A: Bon dia. Estic molt agraïda que hagi volgut participar en aquesta entrevista. La teva visió com a mestra d'infantil de ben segur em serà molt útil pel meu TFG.

C: Gràcies a tu Abril, espero que et pugui ajudar.

A: Bé doncs, comencem... Jo ara et mostraré una taula i hauràs d'escollir una pel·lícula, la que més recordis, la que més et va agradar quan eres nena...

C: Doncs escullo la Sirenita

A: I que va ser el que més et va agradar d'aquesta pel·lícula?

C: El que més m'ha agradat de la pel·lícula és la banda sonora. Les escenes musicals on apareix el cranc Sebastian perquè té sentit de l'humor i fa riure.

A: I quina és l'escena que més recordes?

C: La que surt la Sirenita al fons del mar on va trobar objectes del vaixell enfonsat. La recordo perquè de petita em va cridar l'atenció que la Sirenita no conegués objectes

que per a mi eren familiars i que ella volgués sortir de casa seva per descobrir un món nou.

A: I ara ja com a persona adulta, canviaries alguna cosa de la pel·lícula o no?

C: Com adulta si. En general, canviaria la història d'amor incondicional de la Sirenita cap al príncep.

A: Quines coses canviaries exactament d'aquesta història d'amor?

C: Doncs que la història ensenya un estereotip de dones que necessiten un príncep perquè les protegeixi, les cuidi i les salvi. Penso que no és un bon exemple de relació amorosa per ensenyar als infants. No mostra un amor real sinó un amor que no s'ajusta a la realitat.

A: Quin personatge era el teu preferit de petita?

C: Era el Flauder perquè és l'amic incondicional d'Ariel i malgrat que tingui por en moltes ocasions, l'acompanya a tot arreu i l'ajuda com un bon amic.

A: Per tant, veig que sobretot has destacat els valors del personatge en aquest cas, la seva ajuda i generositat cap als altres.

C: Sí

A: D'acord i pel que fa als rols dels personatges, quin et va cridar més l'atenció?

C: Els rols sobretot van ser el de la Sirenita i el príncep. La sirenita tenia sempre el mateix posat en escena: bonica, obedient i callada, i el príncep salvador i protector.

A: Creus que aquests rols s'ajusten a la realitat?

C: No, perquè no hi ha igualtat de gènere. A més, es valora més l'aspecte físic d'Ariel que la seva intel·ligència o habilitats.

A: I aquesta pel·lícula creus que t'ha aportat algun valor?

C: Aquesta pel·lícula en concret no, perquè penso que s'ha fomentat molt la desigualtat de gènere. Potser si em paro a pensar en altres pel·lícules sí. En algunes altres em van ensenyar a estimar a la família i als amics.

A: D'acord. Ja anem per l'última pregunta. Imagino que sent mestra d'infantil deus conèixer de què es tracta l'educació inclusiva...

C: Sí, ho conec.

A: D'acord. Doncs, creus que Disney va fer ús de l'educació inclusiva en aquesta pel·lícula?

C: En general crec que les pel·lícules de Disney abans no eren inclusives però en l'actualitat estan intentant ser-ho una mica, com per exemple amb la pel·lícula de Buscando a Nemo que es tracta d'un peix que és diferent dels altres, la Vaiana que és una heroïna, o els Monstres University per la seva aparença física. En el cas d'aquests monstres veiem com hi ha de tota mena, de grans, de petits, de forts... i no vol dir que el monstre gran i fort no pugui tenir sentiments. Penso que tot això són estereotips que ha anat creant la societat.

A: D'acord, gràcies per compartir amb mi la teva opinió.